

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів**

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Митна справа»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «**Митна політика України та її удосконалення**»

здобувача: Сосун Карини Вікторівни

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри фінансів
імені Віктора Федосова
Жибер Тетяна Василівна

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з
атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д. е. н., професор
Буряченко Андрій Євгенович

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	7
1.1. Призначення митної політики та її основні завдання.....	7
1.2 Правове регулювання заходів та інструментів митної політики в Україні...	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	18
2.1 Аналіз основних показників митної політики.....	18
2.2 Адаптація митної політики та митного адміністрування під впливом Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом.....	26
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	32
3.1 Шляхи підвищення ефективності справляння митних платежів з метою забезпечення надходжень Державного бюджету України.....	32
3.2. Європейський досвід реалізації митної політики та його імплементація в Україні.....	41
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Актуальність теми. Митна політика має надзвичайно важливе значення для економічного розвитку та національної безпеки України. Здобуття Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, після попереднього асоційованого членства, відкриває широкі перспективи для міжнародної торгівлі. Саме тому удосконалення митної політики є життєво важливим завданням. Наявні виклики, такі як необхідність боротьби з контрабандою, оптимізація митних процедур, забезпечення прозорості та передбачуваності митного регулювання, адаптація до міжнародних стандартів, а також створення сприятливого інвестиційного клімату, вимагають системного підходу до формування та реалізації митної політики. Невирішеність цих питань може стати суттєвим гальмом на шляху до сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності українських виробників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання європейських векторів удосконалення митної політики в Україні досліджує Бліщук К. , наголошуючи на важливості адаптації до стандартів ЄС [1]. Проблеми адміністрування митних платежів, сучасний стан та виклики висвітлюються Бороденко Т.М., Гапонюком М.А. та Савченком А. [3]. Дзюбинський А.В. та співавтори досліджують особливості функціонування митної політики в умовах воєнного стану [12], а Мережко Н. та колеги аналізують її під час збройної агресії РФ [40].

Особливе місце в дослідженнях займають питання цифровізації та автоматизації митних процесів, що є ключовими для боротьби з корупцією та підвищення ефективності. Гапонюк М.А. та Бороденко Т.М., що розглядають трансформацію митниці та фактори появи електронної митниці [6]. Ряд авторів акцентують увагу на практичних аспектах та конкретних інструментах митної політики. Жибер Т. В. досліджує митні тарифи як інструмент економічного розвитку [14], а Коломієць Г. та співавтори розглядають ефективність митного посередництва

[36]. Однак, комплексний аналіз взаємозв'язку між системними проблемами митного адміністрування, європейським досвідом та конкретними рекомендаціями щодо удосконалення митної політики України в умовах сучасних викликів, потребує подальшого поглибленого дослідження, що і визначає актуальність цієї роботи.

Об'єктом дослідження є митна політика України як складова державної фінансової політики.

Предметом дослідження є зміст, принципи, інструменти, механізми реалізації та напрями удосконалення митної політики України в контексті сучасних економічних викликів та європейської інтеграції.

Метою бакалаврської роботи є всебічне дослідження теоретичних засад та практичних аспектів формування й реалізації митної політики в Україні, а також розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо її удосконалення в контексті євроінтеграційних процесів.

Відповідно до поставленої мети дослідження було сформульовано такі завдання:

- дати теоретичну характеристику митної політики;
- дослідити правове регулювання митної справи в Україні;
- здійснити аналіз основних показників митної політики;
- проаналізувати особливості адаптації митної політики та митного адміністрування під впливом Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності справляння митних платежів з метою забезпечення надходжень Державного бюджету України;
- дослідити європейський досвід реалізації митної політики та його можливості до імплементації в Україні.

Методи дослідження. При написанні цієї бакалаврської роботи були застосовані такі методи дослідження: теоретичне узагальнення, структурно-функціональний аналіз, аналіз динаміки та структури, синтез, а також інші

статистичні методи. Окрім того, для представлення даних використовувалися графічний та табличний аналіз.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Теоретична значимість дипломної роботи полягає в систематизації та поглибленні наукових знань про сутність та функції митної політики. Практична значимість одержаних результатів полягає в можливості їх використання при розробці та впровадженні заходів з удосконалення митної політики України. Запропоновані рекомендації можуть бути застосовані органами державної влади, зокрема Державною митною службою України, Міністерством фінансів України, а також іншими суб'єктами, залученими до формування та реалізації зовнішньоекономічної політики. Це сприятиме підвищенню ефективності митного регулювання, спрощенню митних процедур, боротьбі з економічними злочинами у митній сфері та створенню більш сприятливих умов для ведення бізнесу в Україні.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, що регулюють митну та податкову сфери. Значну частину інформаційної бази становлять звітні та статистичні дані від офіційних державних установ: Державної митної служби України, Державної служби статистики України. Ці дані дозволили проаналізувати динаміку митних надходжень, обсяги зовнішньої торгівлі та виявити порушення митних правил. Теоретичні засади та практичні аспекти митної політики ґрунтувалися на численних монографіях та наукових статтях українських та зарубіжних авторів.

Апробація матеріалів кваліфікаційної бакалаврської роботи: результати дослідження представлено як участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові інструменти та стратегії післявоєнного відродження України» (8 травня 2025 р. м. Бремен), підготовлено тези на тему: «Вплив надзвичайних ситуацій на структуру та динаміку митних надходжень» під керівництвом Жибер Т.В.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 79 найменувань, 11 таблиць та 2 рисунків. Загальний обсяг роботи – 58 друкованих сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Призначення митної політики та її основні завдання

Митна політика є складним та багатоаспектним явищем, що охоплює широкий спектр теоретичних і практичних аспектів. Розгляд наукових дефініцій митної політики в Україні дозволив виявити, що у науковій літературі існує кілька підходів до визначення досліджуваного поняття.

У широкому сенсі, поняття «митна політика» розглядається як комплекс заходів, що здійснюються державою з метою регулювання зовнішньої торгівлі товарами та послугами через митний контроль, встановлення митних платежів та застосування інших інструментів митно-тарифного та нетарифного регулювання [52, с. 147]. Більш вузьке визначення акцентує увагу на інструментальній складовій. Так, митна політика може бути визначена як «сукупність принципів і методів, що використовуються державою для впливу на зовнішньоторговельні потоки за допомогою митних важелів» [56, с. 163].

Чинним Митним кодексом України визначено, що «Державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики» [45]. Це визначення підкреслює державний характер митної політики та її спрямованість на захист економічних інтересів і безпеки країни шляхом використання конкретних інструментів регулювання.

Часто досліджуване поняття розглядають як систему заходів, що регулюють ввезення, вивезення і транзит товарів, їх митне оподаткування, оформлення та контроль [61]. А. В. Мазур доповнюючи це визначення, включає до складових митної

політики здійснення митного оформлення, нагляд за дотриманням митного режиму, тарифне та нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також надання податкових і митних пільг [40, с. 24]. Проаналізовані визначення акцентують увагу на регуляторній та контролюючій функціях митної політики, спрямованих на забезпечення порядку переміщення товарів через митний кордон.

Згідно зі С.М. Боняром, митна політика – це цілеспрямований комплекс державних заходів, що включає як заходи політики вільної торгівлі, так і заходи протекціонізму. Даний комплекс при цьому реалізований з метою досягнення абсолютних та порівняльних переваг на світовому ринку. Дослідник зауважує, що митна політика спрямована на захист національного товаровиробника та забезпечення політико-економічних інтересів держави у результаті її участі у світогосподарських процесах [3, с.112]. Вважаємо, що це визначення є достатньо повним і глибоким, оскільки воно охоплює як інструментальний (комплекс заходів), так і цільовий (переваги, захист, реалізація цілей) аспекти митної політики. Також визначення вдало балансує між ліберальними та протекціоністськими підходами, визнаючи їхню роль у досягненні національних інтересів. І на додаток до цього воно підкреслює зв'язок митної політики з ширшими світогосподарськими процесами та політико-економічними цілями держави.

Згідно з О.І. Разумовою, митна політика є невід'ємною частиною державної політики, що створюється та впроваджується виключно державними органами. Її головна мета – забезпечити права та законні інтереси як громадян, так і суб'єктів господарювання та самої держави. Вона постійно розвивається, прагнучи до гармонізації та уніфікації із загальновизнаними міжнародними стандартами, охоплюючи при цьому весь процес свого формування та реалізації [55, с.124]. На нашу думку дане визначення є чітким і конкретним у частині суб'єкта та цілей митної політики, а також вдало підкреслює її сучасну орієнтацію на міжнародну гармонізацію. Воно є більш правовим за своєю суттю, ніж економічним, і зосереджується на ролі держави як основного актора.

Досліджуваний термін визначається В.Ф. Тищенком як «система орієнтирів митного регулювання та певних рамкових стандартів, яка спрямована на забезпечення економічних інтересів і цілей держави» [60, с. 26]. Таке трактування є лаконічним і зосереджується на ключовій ролі митної політики як інструменту забезпечення державних економічних інтересів. Однак, його недоліком є відсутність деталізації щодо механізмів реалізації та більш широких цілей, які сучасна митна політика може переслідувати, зокрема тих, що виходять за межі суто економічних. Це визначення більше підходить для базового розуміння, ніж для глибокого аналізу.

На основі досліджених визначень, нами було сформоване власне визначення митної політики. У даній роботі під терміном «митна політика» розумітиметься цілеспрямований комплекс державних заходів, що є невід'ємною складовою державної економічної політики, формується та реалізується державними органами з метою захисту національних економічних інтересів та безпеки, регулювання зовнішньоекономічної діяльності, розвитку внутрішнього ринку та економіки, а також забезпечення інтеграції країни у світову економіку. Ця політика включає як заходи вільної торгівлі, так і заходи протекціонізму, спрямована на досягнення абсолютних та порівняльних переваг на світовому ринку, а також гармонізацію із загальноприйнятими міжнародними стандартами.

Основними цілями митної політики України є сприяння міжнародній торгівлі шляхом спрощення та прискорення переміщення товарів через кордони, збір доходів до державного бюджету через митні платежі, захист вітчизняних галузей від недобросовісної конкуренції, забезпечення громадського здоров'я та безпеки, а також правоохоронна діяльність, спрямована на запобігання ввезенню незаконних товарів. Функції митної політики відобразимо у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Функції митної політики

Функція	Сутність
Фіскальна	Забезпечення надходження коштів до державного бюджету за рахунок стягнення митних платежів (мита, акцизного податку, податку на додану вартість)

Продовження табл. 1.1

Протекціоністська	Захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом встановлення імпорتنих митних тарифів, що підвищують вартість імпорتنих товарів та роблять їх менш конкурентоспроможними порівняно з вітчизняними аналогами
Регулююча	Вплив на структуру та обсяги зовнішньоторговельних потоків, стимулювання експорту, обмеження імпорту певних товарів, регулювання цін на внутрішньому ринку
Сприяння економічному розвитку	Створення сприятливих умов для розвитку національних галузей економіки, залучення іноземних інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності
Забезпечення економічної безпеки	Захист національних інтересів у сфері ЗЕД, запобігання незаконному переміщенню товарів, боротьба з контрабандою та іншими митними правопорушеннями
Інтеграційна	Сприяння інтеграції національної економіки у світову економічну систему, участь у міжнародних торговельних угодах та митних союзах

Джерело: побудовано автором за [30; 42]

Митна політика як складна система включає в себе ряд основних елементів, що проілюстровані на рис. 1.1. Ці елементи взаємопов'язані та у сукупності формують основу для функціонування митної системи будь-якої держави.

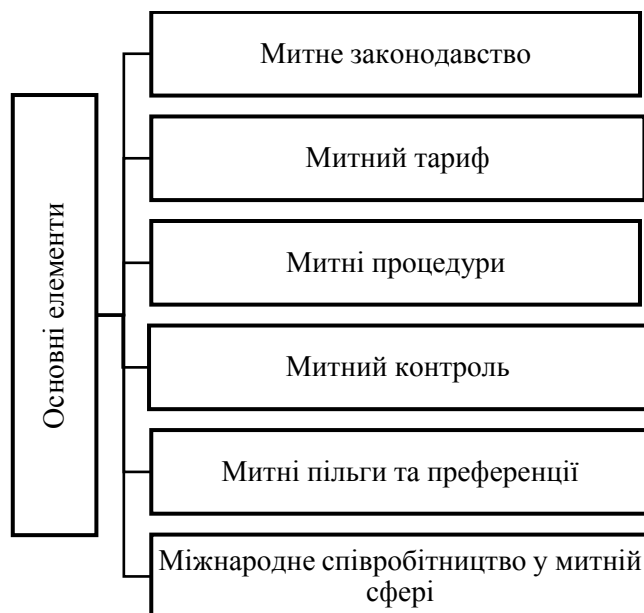

Рисунок 1.1 – Основні елементи митної політики

Джерело: побудовано автором за [2; 14]

Митне законодавство є фундаментом митної політики, що являє собою всеосяжну сукупність законодавчих та нормативно-правових актів, які всебічно регулюють усі аспекти відносин у сфері митної справи. Воно чітко визначає права та обов'язки учасників зовнішньоекономічної діяльності та митних органів, а його основна мета – створити прозорі та передбачувані правила, забезпечити справедливе та ефективне стягнення митних платежів, а також запобігти правопорушенням.

Митний тариф – потужний інструмент митно-тарифного регулювання. Він є систематизованим переліком ставок митних платежів (адвалорних, специфічних, комбінованих), що застосовуються до товарів, які переміщуються через митний кордон. Митний тариф не лише наповнює державний бюджет, а й захищає внутрішній ринок, стимулює національного виробника та обмежує ввезення небажаних товарів [8, с. 147]. Митні процедури – це встановлений порядок здійснення митних формальностей, який охоплює весь цикл переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон. Вони включають декларування товарів (подання митної декларації з усією необхідною інформацією), митний контроль (перевірка відповідності заявлених даних фактичним), та випуск товарів у вільний обіг або під інший митний режим. Чіткість та спрощення митних процедур є запорукою ефективності зовнішньої торгівлі та зниження бюрократичних бар'єрів [12, с. 99]. Митний контроль – це комплекс заходів, що реалізуються митними органами для забезпечення дотримання митного законодавства та нагляду за переміщенням товарів і транспортних засобів через державний кордон. Він включає документальні перевірки, фізичний огляд, використання технічних засобів та аналіз ризиків. Ефективний митний контроль є критично важливим для боротьби з контрабандою, ухиленням від сплати митних платежів та забезпечення національної безпеки [33, с. 181].

Наступний елемент – митні пільги та преференції. Це винятки із загальних правил оподаткування або спрощення митних процедур. Вони надаються певним категоріям товарів, осіб або країн з чітко визначеною метою. Ці заходи можуть бути

спрямовані на стимулювання певних видів діяльності (наприклад, інвестицій у високотехнологічні галузі), розвитку міжнародного співробітництва (у рамках зон вільної торгівлі), підтримки соціально значущих ініціатив (ввезення гуманітарної допомоги) або допомоги певним верствам населення [46, с. 194].

Міжнародне співробітництво у митній сфері є надзвичайно важливим елементом сучасної митної політики. Воно передбачає участь держави у міжнародних митних організаціях (наприклад, Всесвітня митна організація – WCO), а також укладання міжнародних договорів та угод з питань митної справи. Головні цілі такого співробітництва – гармонізація митного законодавства на міжнародному рівні, спрощення процедур для прискорення товарообігу, а також ефективна боротьба з митними правопорушеннями та транснаціональною злочинністю [8; 10; 35].

Залежно від цілей та методів впливу на зовнішню торгівлю розрізняють декілька основних типів митної політики. Відобразимо їх у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні типи митної політики залежно від їх цілей та методів впливу на зовнішню торгівлю

Тип	Основні цілі	Ключові інструменти та характеристики
Протекціонізм	Захист національних виробників від іноземної конкуренції. Стимулювання внутрішнього виробництва, створення робочих місць, забезпечення економічної безпеки	Встановлення високих митних тарифів на імпортовані товари. Застосування кількісних обмежень (квот) та інших нетарифних бар'єрів на імпорт
Фрітредерство (вільна торгівля)	Максимальна ефективність світової торгівлі через спеціалізацію та міжнародний поділ праці	Мінімізація митних бар'єрів та інших обмежень на імпорт та експорт. Зниження або скасування митних тарифів. Скасування квот та спрощення митних процедур
Помірна	Досягнення балансу між захистом національних інтересів та інтеграцією у світову економіку	Виважене використання митних інструментів. Компроміс між протекціонізмом та фрітредерством. Гнучке реагування на зміни в економічному середовищі
Дискримінаційна	Захист певних ринків. Надання переваг певним торговельним партнерам	Застосування різних митних тарифів та умов для товарів з різних країн або груп країн
Лібералізаційна	Збільшення торговельних потоків та інтеграція у світову економіку	Процес поступового зниження митних тарифів та усунення нетарифних бар'єрів у зовнішній торгівлі

Джерело: побудовано автором за [6; 10; 35]

З табл. 1.2 можемо зробити висновок, що Україна демонструє тенденцію до помірної та лібералізаційної митної політики, особливо в контексті європейської інтеграції. Вид помірної політики пояснюється тим, що Україна прагне досягти балансу між захистом національних інтересів (наприклад, через захисні мита на певну продукцію) та інтеграцією у світову економіку. Завдяки цьому країна може реагувати на внутрішні потреби, водночас відкриваючи ринки. Курс на європейську інтеграцію передбачає поступове зниження митних тарифів, усунення нетарифних бар'єрів та спрощення митних процедур, що є яскравим прикладом лібералізаційної політики. Підтвердженням цього є Угода про асоціацію з ЄС, імплементація NCTS, та розвиток АЕО, що спрямовані на гармонізацію із стандартами ЄС. Водночас, в умовах воєнної агресії, Україна може застосовувати певні протекціоністські та регулюючі заходи (наприклад, щодо критичного імпорту або захисту стратегічних галузей). Але це відбувається в рамках адаптації до надзвичайних умов, а не як стратегічна зміна загального вектору. Загалом, стратегічний курс залишається на інтеграцію та лібералізацію.

Можемо дійти висновку, що митна політика є комплексним та багатогранним інструментом державного регулювання, що відіграє ключову роль у реалізації зовнішньоекономічних інтересів країни.

1.2. Правове регулювання заходів та інструментів митної політики в Україні

Правове регулювання митної справи в Україні є багаторівневою системою, спрямованою на забезпечення економічної безпеки держави, захист внутрішнього ринку, сприяння міжнародній торгівлі та наповнення державного бюджету. Основними джерелами правового регулювання у цій сфері виступають Конституція України, Митний кодекс України, закони України, підзаконні нормативно-правові

акти, а також міжнародні договори та угоди, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Конституція України, як основний закон держави, визначає засадничі принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності та митної справи зокрема. Стаття 129 Конституції закріплює принцип законності, який є фундаментальним для діяльності митних органів. Також важливими є положення щодо захисту економічного суверенітету (ст. 17), прав та свобод громадян, зокрема права власності та здійснення підприємницької діяльності (ст. 41, 42), які безпосередньо стосуються переміщення товарів через митний кордон [37].

Разом з Основним Законом держави, ключовим нормативно-правовим актом, покликаним регулювати відносини у митній справі, є Митний кодекс України [43]. Цей кодекс встановлює правові рамки для реалізації митної політики, яка, згідно з його положеннями, має вирішувати такі стратегічно важливі завдання [43]:

1. Забезпечення національних економічних інтересів та виконання міжнародних зобов'язань.
2. Встановлення правових норм для захисту споживачів та державних інтересів.
3. Забезпечення єдиної, узгодженої та стабільної митної системи.
4. Визначення загальних принципів регулювання митних відносин.
5. Підвищення рівня правових гарантій суб'єктів митних відносин та удосконалення їхньої відповідальності.
6. Створення умов для ефективної боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, контролю за валютними операціями.

Окрім Митного кодексу, правове регулювання митної справи здійснюється низкою інших законів України, зокрема:

- Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ, який визначає загальні принципи та порядок здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні, включаючи питання митного

регулювання. Даний закон визначає принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності, її види, суб'єктів та основи державного регулювання, включаючи митне регулювання [28];

– Законом України «Про Єдиний митний тариф» від 5 лютого 1992 р. № 2097-XII. Цей закон встановлює Митний тариф України, який є невід'ємною його частиною та містить перелік ставок ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України, систематизовані згідно з УКТ ЗЕД, складеною на основі сьомої редакції Гармонізованої системи опису та кодування товарів версії 2022 р. Закон визначає, що ставки ввізного мита можуть встановлюватися або змінюватися виключно шляхом внесення змін до Митного тарифу України [24];

– Законом України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22 грудня 1998 р. № 330-XIV, який визначає механізми захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції з боку іноземних виробників [26];

– Законом України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22 грудня 1998 року № 331-XIV, який регулює питання застосування компенсаційних заходів у разі ввезення субсидованих товарів [27];

– Законом України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» від 22 грудня 1998 року № 332-XIV, який визначає порядок застосування спеціальних захисних заходів у разі різкого зростання імпорту [25];

– Закони України, що регулюють окремі аспекти переміщення специфічних видів товарів (наприклад, зброї, наркотичних засобів, культурних цінностей).

Важливу роль у правовому регулюванні митної справи відіграють підзаконні нормативно-правові акти, які конкретизують та деталізують положення законодавчих актів. До них належать: постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; накази та інструкції центрального органу виконавчої влади; нормативно-правові акти

інших міністерств та відомств (наприклад, спільні накази Міністерства фінансів України та інших органів).

Міжнародно-правове регулювання відіграє важливу роль у формуванні митної політики України. Згідно зі статтею 9 Конституції України [37], чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства. У разі якщо міжнародним договором встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені національним законодавством, застосовуються правила міжнародного договору.

Україна є учасницею багатьох міжнародних договорів та угод у сфері митної співпраці, які є частиною національного законодавства відповідно до статті 9 Конституції України. До них належать: Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом; конвенція про міжнародну гармонізовану систему опису та кодування товарів [44]; Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) [45]; двосторонні угоди про співробітництво та взаємну допомогу в митних справах з іншими країнами.

З початком повномасштабного вторгнення в Україну було прийнято значну кількість нормативно-правових актів, спрямованих на максимальне спрощення процедур митного оформлення товарів і транспортних засобів. Ці заходи мали на меті полегшити перетин кордону для вантажів, забезпечити оперативне, безперешкодне та всебічне постачання всього необхідного населенню та ЗСУ [43]. Про це свідчать зміни до статті 222 Митного кодексу щодо документального контролю у сфері міжнародних автомобільних перевезень, внесені ще 1 квітня 2022 р. [43]. Також впроваджено заходи зі скорочення контрольних процедур, організації окремих смуг для руху, збільшення кількості митників на пунктах пропуску, а також встановлено плідну комунікацію з волонтерськими організаціями на рівні керівництва для завчасного отримання інформації про гуманітарні вантажі [23].

При цьому Постановою КМУ № 174 від 01.03.2022 «Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану»

спрощено процедуру пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон на період воєнного стану [12]. Згідно з нею, оформлення здійснюється за місцем перетину кордону шляхом подання декларації від перевізника (паперово чи електронно), без нетарифного регулювання та гарантійних листів. Ця можливість, інтегрована з інформаційною системою митниці, сприяє прискоренню оформлення [44].

Можемо дійти висновку, що правове регулювання митної справи в Україні є багаторівневою системою, що ґрунтується на Конституції України, Митному кодексі України, інших законах, підзаконних актах та міжнародних договорах. Проведений аналіз підтверджує, що українська митна політика є цілеспрямованим комплексом державних заходів. Це підтверджується прийняттям значного обсягу нормативно-правових актів для спрощення митного оформлення товарів та транспортних засобів після повномасштабного вторгнення, що мало на меті оперативне забезпечення населення та ЗСУ. Вона формується та реалізується державними органами, що видно з ролі Законів України (наприклад, Митний кодекс, Закон про зовнішньоекономічну діяльність) та підзаконних актів Кабінету Міністрів та відомчих наказів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

2.1 Аналіз основних показників митної політики

Сучасні напрями розвитку митної справи в Україні відображають актуальні потреби суспільства та ґрунтуються на стратегічних прогнозах. До ключових векторів розвитку митної політики України належать:

- стимулювання та розвиток українського імпорту, що є важливим для забезпечення потреб економіки та населення;
- посилення взаємодії митних органів із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з метою спрощення процедур та підвищення прозорості;
- активна боротьба проти ввезення на територію України неякісних продуктів харчування та споживчих товарів, що захищає здоров'я та інтереси громадян;
- розробка та впровадження сучасних технологій та технічних засобів у діяльність митних органів.

Але при цьому за останні роки наша країна пережила значні шоки, які кардинально змінили економічний ландшафт країни та функціонування її митної системи. Початковий етап (2020-2021 рр.) був позначений впливом глобальної пандемії COVID-19, що спричинила порушення світових ланцюгів постачання та спад економічної активності. Однак, найбільш руйнівний вплив мав початок повномасштабної військової агресії зі сторони рф в лютому 2022 р. Ця подія призвела до значного скорочення економіки, руйнування інфраструктури, зміни зовнішньоторговельних потоків та запровадження нових, адаптивних механізмів у митній сфері.

Період з 2020 по 2024 рр. відзначився значними коливаннями в обсягах зовнішньої торгівлі України, що було прямим наслідком глобальних та внутрішніх криз. Ці зміни безпосередньо вплинули на діяльність митної служби та загальний економічний стан країни. Відобразимо динаміку зовнішньої торгівлі товарами України за досліджуваний період.

Таблиця 2.1 – Динаміка зовнішньої торгівлі товарами України за 2020-2024 рр., млрд дол. США

Рік	Експорт, млрд дол. США	Імпорт, млрд дол. США	Торговельне сальдо, млрд дол. США	Коефіцієнт покриття експортом імпорту
2020	49,13	54,33	-5,2	0,90
2021	68,00	72,80	-4,8	0,93
2022	44,15	55,27	-11,12	0,80
2023	36,19	63,56	-27,37	0,57
2024	41,73	70,75	-29,02	0,59

Джерело: побудовано автором за [31-33]

У 2020 р., на початку пандемії COVID-19, обсяги зовнішньої торгівлі України зазнали певного спаду. Експорт товарів склав приблизно 49,13 млрд дол. США, а імпорт – близько 54,33 млрд дол. США. Це призвело до негативного торговельного сальдо у розмірі -5,20 млрд дол. США. Наступний, 2021 р., продемонстрував значне відновлення зовнішньоекономічної активності після початкового шоку пандемії. Експорт товарів з України зріс на 38,4% порівняно з 2020 р. і досяг 68,0 млрд дол. США. Імпорт також збільшився на 34%, сягнувши 72,8 млрд дол. США. Негативне торговельне сальдо дещо скоротилося до -4,8 млрд дол. США, а коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,93. Це дозволяє зробити висновок про позитивну динаміку та відновлення економічних зв'язків [31].

Однак, повномасштабне вторгнення Російської Федерації у лютому 2022 року кардинально змінило ситуацію. Експорт товарів різко скоротився до 44,15 млрд дол. США, що становило лише 64,9% від показника 2021 р. Імпорт також зменшився до 55,27 млрд дол. США (75,9% від 2021 р.). Таке падіння було зумовлене руйнуванням виробничих потужностей, блокуванням морських портів, порушенням логістичних

ланцюгів та загальною невизначеністю, спричиненою війною. Як наслідок, негативне сальдо торгівлі значно поглибилося, досягнувши -11,12 млрд дол. США, а коефіцієнт покриття експортом імпорту знизився до 0,8 [32].

У 2023 р., незважаючи на триваючу війну, спостерігалися певні зміни в структурі та обсягах торгівлі. Експорт товарів склав 36,19 млрд дол. США, що було подальшим скороченням порівняно з 2022 р. Водночас, імпорт зріс до 63,56 млрд дол. США. Це призвело до різкого збільшення негативного торговельного сальдо до -27,37 млрд дол. США, а коефіцієнт покриття експортом імпорту знизився до 0,57 [64].

У 2024 році експорт товарів сягнув 41,73 млрд дол. США, тоді як імпорт становив 70,75 млрд дол. США. Як наслідок, негативне сальдо зовнішньої торгівлі досягло 29,02 млрд дол. США, а коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,59. Зростання імпорту в 2023-2024 рр., попри війну, пояснюється потребами країни у критично важливих товарах, таких як паливо, військова техніка, гуманітарна допомога та матеріали для відновлення [33].

Постійне та зростаюче негативне торговельне сальдо, особливо після 2022 р., є критично важливим показником економічної вразливості України в умовах війни. Ця тенденція вказує на посилення залежності України від імпорту. Тоді як її експортний потенціал залишається обмеженим через руйнування виробничих потужностей, інфраструктурні пошкодження та логістичні виклики. Значний дефіцит торгівлі прямо зумовлює необхідність суттєвої міжнародної фінансової допомоги для покриття цього розриву, що, своєю чергою, пов'язує результати торговельної політики з ширшою макроекономічною стабільністю та залежністю країни від зовнішньої підтримки.

Надходження до державного бюджету від митних платежів є одним з найважливіших фіскальних показників ефективності митної політики. Динаміка цих надходжень за період 2020-2024 рр. відображає як загальний стан зовнішньоекономічної діяльності, так і вплив кризових явищ та державних регуляторних рішень (див. рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Надходження до державного бюджету від митних платежів, 2020-2024 рр., млрд грн

Джерело: побудовано автором за [54; 62; 63]

У 2020 р., незважаючи на початок пандемії COVID-19, надходження митних платежів до загального фонду державного бюджету склали 297,0 млрд грн. Цей показник свідчить про стійкість системи та адаптацію до нових умов. Структура надходжень у 2020 р. включала 274,11 млрд грн від податку на додану вартість з імпорتنних товарів, 30,20 млрд грн від ввізного мита та 57,85 млрд грн від акцизного податку з ввезених товарів [62].

У 2021 р. Державна митна служба України продемонструвала значне зростання надходжень, перерахувавши до державного бюджету 484,9 млрд грн. Цей показник перевищив запланований на 6,7%. Таке зростання було зумовлене відновленням обсягів зовнішньої торгівлі після пандемічного спаду та заходами Держмитслужби щодо підвищення ефективності адміністрування митних платежів, попри зниження валютного курсу [62]. Далі повномасштабне вторгнення у 2022 р. призвело до суттєвого падіння митних надходжень. У 2022 р. до бюджету надійшло 300,8 млрд грн, що виявилось значно менше запланованих 528,3 млрд грн. Таке падіння було зумовлене різким скороченням обсягів імпорту та наданням державою суттєвих податкових пільг. Зокрема, пільги зі сплати податків на імпорт товарів, не пов'язаних із протидією агресії, у квітні-червні 2022 р. сягнули 42,1 млрд грн, з яких 26,2 млрд грн припадали на пільги при ввезенні автомобілів громадянами, а 13,3 млрд грн – на пільги для платників податків, що перебувають на спрощеній системі оподаткування.

Також, на скорочення надходжень вплинуло надання податкових пільг у розмірі 31,4 млрд грн на імпорт оборонної продукції. Додатково, зменшення імпорту нафти та нафтопродуктів на 52,8 млрд грн також зумовило зниження надходжень до бюджету. Незважаючи на це, протягом 2022 р. спостерігалася позитивна динаміка зростання перерахувань від 7,7 млрд грн у березні до 36,7 млрд грн у грудні, що свідчить про адаптацію митної служби та бізнесу до умов воєнного стану [54].

У 2023 році Держмитслужба перерахувала до бюджету 459,8 млрд грн митних та інших платежів. Це на 52,9% або на 159 млрд грн більше, ніж у 2022 р. Таке зростання відбулося завдяки стійкості українського бізнесу та адаптації до економічних проблем, попри блокування кордонів [63].

За 2024 р. Державна митна служба України перерахувала до державного бюджету 591,7 млрд грн. Ця сума, хоч і була меншою за заплановану, перевищила надходження 2023 р. майже на третину. Зокрема, за січень-квітень 2024 р. до держбюджету надійшло 185,9 млрд грн митних платежів, що на 14,4 млрд грн перевищило очікувану суму. У першому півріччі 2024 р. надходження склали 280,9 млрд грн, перевищивши очікувані на 19,1 млрд грн. При цьому основні надходження у 2024 р. були від податку на додану вартість з ввезених товарів (466,1 млрд грн) та ввізного/вивізного мита (47,9 млрд грн) [16]. Зростання надходжень у 2024 р., попри труднощі, спричинені триваючою війною, є результатом адаптивності бізнесу та ефективної комунікації з митницею, що дозволило успішно пройти період блокування пунктів пропуску на українсько-польському кордоні. Однак, на надходження впливали й негативні чинники, такі як зниження обсягів імпорту певних товарів (легкові автомобілі, прокат, пальмова олія), збільшення суми пільг (на 20 млрд грн) та падіння світових цін на бюджетоформуючі товари [16].

Боротьба з митними правопорушеннями та контрабандою є однією з ключових функцій митної політики, що забезпечує економічну безпеку та справедливі умови для ведення бізнесу. Аналіз статистики виявлених порушень у табл. 2.2 дозволить оцінити ефективність правоохоронної діяльності митних органів.

Таблиця 2.2 – Статистика виявлених митних правопорушень, 2020-2024 рр.

Рік	Кількість порушень	Сума виявлених порушень, млрд грн
2020	14 000	2,6
2021	>28 000	2,8
2022	11 098	2,9
2023	11 935	8,9
2024 (I кв.)	2 356	4,8

Джерело: побудовано автором за [18-21]

У 2020 р. працівники Державної митної служби виявили 14 тис. порушень митних правил на загальну суму 2,6 млрд грн. Цей вартісний показник був на 15% більшим, ніж за аналогічний період попереднього року. Безпосередньо митницями було розглянуто 4 тис. справ, за якими накладено штрафи на суму 178,4 млн грн. До суду передано 11 тис. справ на суму майже 2,4 млрд грн, що майже на 30% більше порівняно з 2019 р. Серед резонансних випадків – спроба ввезення мобільних телефонів та планшетів на 93 млн грн та 16 т. цигарок на 20 млн грн [18].

У 2021 р. митні органи Держмитслужби продемонстрували високу ефективність у виявленні правопорушень: було зафіксовано понад 28 тисяч випадків порушень митних правил, загальна вартість яких перевищила 2,8 млрд грн. З цієї суми понад 941 млн грн товарів було вилучено з незаконного обігу. Результати судових розглядів були також значними: судами накладено стягнень на суму понад 1,7 млрд грн, що свідчить про зростання ефективності притягнення до відповідальності на 40% порівняно з попереднім роком. Безпосередньо митницями було опрацьовано 12,5 тис. справ, за якими накладено штрафів на суму майже 490 млн грн. [19].

У наступному 2022 р, в умовах повномасштабної війни, митниці виявили 11 098 порушень митних правил на суму 2,9 млрд грн. Вартісний показник збільшився на 5% порівняно з 2021 р. Було вилучено предметів правопорушень на суму понад 697,5 млн грн, з яких промислових товарів на 457,5 млн грн. Зменшення кількості виявлених порушень у 2022 р. порівняно з 2021 р. було пов'язане зі значним

скороченням загальних обсягів зовнішньої торгівлі та зміною її структури в умовах воєнного стану [20].

У 2023 р. митні органами Державної митної служби України було виявлено 11 935 порушень митних правил, а їхня загальна сума склала 8,9 млрд грн, що є трикратним зростанням порівняно з 2022 роком. З незаконного обігу було вилучено товарів на суму понад 938 млн грн. Зокрема, вилучено промислових товарів на 716 млн грн, продовольчих товарів та сільгосппродукції – на 88 млн грн, валюти – на понад 73 млн грн та транспортних засобів – на 61 млн грн. До суду було передано 6 912 справ на загальну суму 6,4 млрд грн, за результатами розгляду яких накладено стягнень на суму 2 млрд грн [21].

У першому кварталі 2024 року митні органи Держмитслужби виявили 2356 порушень митних правил, загальна сума яких сягнула 4,8 млрд грн. Цей вартісний показник збільшився майже у 4 рази порівняно з аналогічним періодом 2023 року. Тимчасово з незаконного обігу було вилучено предмети правопорушень на суму майже 86 млн грн, серед яких промислові товари (39 млн грн), продовольчі товари (22 млн грн) і транспортні засоби (23 млн грн). Попри зменшення кількості зафіксованих справ у 2024 році порівняно з 2023 роком, зростання виявленої суми правопорушень свідчить про виявлення більш масштабних або вартісних схем контрабанди. Це також може вказувати на посилення контролю та підвищення ефективності роботи митних органів у виявленні серйозних порушень [17].

Проведений аналіз яскраво відображає одну із цілей митної політики, а саме захист національних економічних інтересів та безпеки (прагнення боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил). Зростання суми виявлених правопорушень у 2023-2024 рр. свідчить про посилення контролю та ефективності роботи митних органів у виявленні серйозних порушень.

Державна митна служба України активно працює над підвищенням прозорості та ефективності своєї діяльності, зокрема через цифровізацію та відкриття даних. ВІ-система Державної митної служби надає доступ до статистичних даних щодо

товарообігу, обсягів імпорту та експорту з будь-якою країною та по будь-якому товару, відображаючи інформацію в інтерактивному та зручному статистичному вигляді. Також, Державна митна служба регулярно оприлюднює та оновлює набори даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. Також, за останні п'ять років митна сфера України зазнала значних законодавчих змін, спрямованих на її модернізацію, підвищення прозорості, ефективності та гармонізацію з європейськими стандартами.

Варто й зауважити те, що ефективність та результативність митної політики тісно пов'язані з загальним макроекономічним середовищем країни. Динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП) та інфляція є ключовими показниками, що відображають стан економіки та впливають на обсяги зовнішньої торгівлі та, відповідно, на митні надходження. Проаналізуємо динаміку ВВП України, 2020-2024 рр. у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП) України, 2020-2024 рр, млрд дол. США

Рік	Номінальний ВВП, млрд грн	Реальний ВВП, млрд грн
2020	4 194 102	3 818 456
2021	5 459 574	4 363 582
2022	5 191 028	3 865 780
2023	6 537 825	5 518 062
2024	7 658 659	6 821 088

Джерело: побудовано автором за [5]

У 2020 р. номінальний ВВП України склав 4194,1 млрд грн, а реальний ВВП – 3818,5 млрд грн. Наступний 2021 р. відзначився значним зростанням номінального ВВП до 5459,6 млрд грн та реального ВВП до 4363,6 млрд грн, що відображало відновлення економіки після пандемії. Реальний ВВП у 2021 р. зріс на 2,7%, а номінальний – на 29% [5]. Це зростання було зумовлене переважно споживанням домогосподарств та інвестиціями. Повномасштабне вторгнення у 2022 р. призвело до різкого економічного спаду. Номінальний ВВП скоротився до 5191,0 млрд грн, а реальний ВВП – до 3865,8 млрд грн. Загальне скорочення економіки у реальному

вимірі становило 29,1%. Таке падіння безпосередньо вплинуло на обсяги зовнішньої торгівлі та, відповідно, на митні надходження. У 2023 р. спостерігалось відновлення економічного зростання. Номінальний ВВП досяг 6537,8 млрд грн, а реальний ВВП – 5518,1 млрд грн. Ця позитивна динаміка продовжилася у 2024 р., коли номінальний ВВП склав 7658,7 млрд грн, а реальний ВВП – 6821,1 млрд грн. Зростання реального ВВП у I кварталі 2024 р. прискорилося до 6,5% у річному вимірі [5]. Дана тенденція є яскравим відображенням адаптації економіки до умов війни та відновлення її функціонування.

Інфляція також мала значний вплив на митну політику. У 2021 р. інфляція в Україні стала найбільшою за останні 4 роки, ціни зросли на 10%. У березні 2025 р. індекс споживчих цін збільшився на 1,5% за місяць, а інфляція у річному вимірі прискорилася до 14,6%. Зростання цін на товари, особливо імпортні, має значний вплив на митну вартість та, відповідно, на обсяги митних платежів, що надходять до бюджету [41].

При цьому вплив воєнного стану на макроекономічні показники та митну діяльність є багатограним. З одного боку, війна призвела до значного скорочення ВВП, руйнування інфраструктури та порушення торговельних зв'язків, що негативно позначилося на обсягах експорту та імпорту, а отже, і на митних надходженнях. З іншого боку, уряд та митна служба були змушені швидко адаптуватися, запроваджуючи податкові пільги для критичного імпорту (наприклад, пального, генераторів). Це хоч і зменшило надходження, але було необхідним для підтримки життєдіяльності країни. Зростання імпорту в 2023-2024 рр., попри війну, є прямим наслідком потреб у відновленні та забезпеченні оборонних потреб, що, своєю чергою, підтримує обсяги митних платежів. Дана динаміка демонструє, що митна політика в Україні протягом цього періоду була не лише інструментом фіскального наповнення, а й гнучким механізмом, що адаптується до екстремальних умов, балансує між фіскальними потребами та підтримкою критичного імпорту для виживання та відновлення країни.

Проведений аналіз основних показників митної політики України за період 2020-2024 рр. яскраво демонструє її адаптивність та стійкість в умовах безпрецедентних викликів, спричинених спочатку пандемією COVID-19, а потім повномасштабною військовою агресією. Він дозволяє зробити висновок, що митна політика в Україні функціонує не лише як інструмент наповнення бюджету, а й як гнучкий механізм, що балансує між фіскальними потребами та підтримкою критичного імпорту, необхідного для виживання та відновлення країни в умовах війни.

2.2 Адаптація митної політики та митного адміністрування під впливом Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що включає Поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі (далі – ПВЗВТ), є наріжним каменем відносин між сторонами, спрямованих на політичну асоціацію та економічну інтеграцію. Вона передбачає комплексну основу для модернізації торговельних відносин України та її економічного розвитку. При цьому процес гармонізації митного законодавства України з правом ЄС є динамічним та багатограним. Тому Україна поступово адаптує свої технічні регламенти та стандарти до стандартів ЄС, включаючи скасування суперечливих національних стандартів, таких як стандарти ГОСТ.

Одним із значних кроків у цьому напрямку є прийняття Закону України № 3926-IX від 22 серпня 2024 року «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» [53]. Цей закон, що набрав чинності 19 квітня 2025 р., запровадив суттєві зміни до Митного кодексу України. Він передбачає річний перехідний період до 19 квітня 2026 р.,

протягом якого бізнес матиме можливість адаптуватися до нових правил. Ключові нововведення цього закону включають:

- запровадження концепції прямого (діє від імені клієнта) та непрямого (діє від власного імені, несучи спільну відповідальність за митні платежі) митного представництва, що схоже на практики ЄС;
- діяльність митних брокерів та операції з митними складами тепер вимагають авторизації, замінюючи попередню дозвільну систему;
- авторизовані підприємства можуть користуватися різними спрощеннями, такими як загальні гарантії та статус АЕО;
- імпортери/експортери можуть здійснювати митне оформлення самостійно за наявності необхідних ресурсів та кваліфікованого персоналу.

Ці законодавчі зміни були прийняті навіть в умовах повномасштабного вторгнення, що підкреслює незмінну стратегічну прихильність України до євроінтеграції. Продовження та прискорення законодавчих змін, таких як Закон № 3926-IX та новий Закон про Митний тариф [24], є не просто виконанням попередніх планів, а свідченням того, що законодавча гармонізація розглядається як критично важливий компонент національної стійкості та майбутнього відновлення.

Крім того, Закон України № 2697-IX «Про Митний тариф України» [24], що набрав чинності 1 січня 2023 р., змінив класифікацію окремих товарів відповідно до української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), не змінюючи при цьому ставок ввізного мита. Наступними важливими кроками є розробка та прийняття нового Митного кодексу України, який повністю ґрунтуватиметься на Митному кодексі ЄС.

Важливим аспектом гармонізації є також Угода про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції (далі – АСАА). Вона є проміжним кроком для України, що дозволяє взаємне визнання якості продукції між ЄС та Україною до повного членства. АСАА охоплює 27 груп промислових товарів/технічних

регламентів, а її план імплементації передбачає поетапне впровадження у пріоритетних секторах. Угода включає оновлення українських технічних стандартів, національної інфраструктури якості та правил ринкового нагляду відповідно до стандартів ЄС [79].

Загальний прогрес у виконанні зобов'язань за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС зріс з 72% у 2022 р. до 77% у 2023 р. У сфері «Митні питання» прогрес збільшився на 8%, досягнувши 68% виконання до 2023 р. Дана динаміка є відображенням значних зусиль, докладених Україною для адаптації своєї митної системи.

Європейський Союз надає значну допомогу Україні у зміцненні її митного потенціалу. Проекти, такі як «EU4IBM - Resilience Project» та програма співробітництва «Митниця» (з бюджетом 950 млн. євро на період 2021-2027 рр.), підтримують ДМСУ у розбудові потенціалу, розвитку інформаційних технологій та навчанні. Ця підтримка включає надання доступу до аналітичних та правових систем, таких як «ZakonOnline» та «YouControl». Вона дозволяє митникам ефективніше виконувати свої щоденні функції, зменшувати час на обробку звернень та посилювати боротьбу з внутрішніми корупційними правопорушеннями.

Європейський Союз є найбільшим торговельним партнером України, на якого у 2023 р. припадало 56% її товарної торгівлі. Україна, своєю чергою, посідала 16-те місце серед найбільших торговельних партнерів ЄС, складаючи 1,2% від загального обсягу товарної торгівлі ЄС у 2023 р. Загальний обсяг торгівлі товарами між ЄС та Україною у 2023 р. досяг 61,9 млрд. євро, що більш ніж удвічі перевищує показник з моменту набрання чинності ПВЗВТ у 2016 р. У 2023 р. імпорт ЄС з України склав 22,8 млрд. євро, а експорт ЄС до України – 39,1 млрд. євро [76]. У 2024 р. ця динаміка продовжилася. Загальний товарообіг України склав 112,3 млрд. дол. США, що на 13% більше порівняно з 99,4 млрд. дол. США у 2023 р. Експорт товарів з України у 2024 р. становив 41,6 млрд. дол. США (зростання на 15,3% порівняно з 2023 р.), а імпорт – 70,7 млрд. дол. США. [21]. Щодо торгівлі з ЄС, у 2024 р. експорт ЄС до України

становив 42,8 млрд. євро, а імпорт з України – 24,5 млрд. євро, що призвело до торговельного профіциту ЄС у розмірі 18,3 млрд. євро. Порівняно з 2023 р., це означає збільшення експорту на 9,4% та імпорту на 7,0% [76].

Слід зазначити, що ЄС надав Україні тимчасову повну лібералізацію торгівлі, призупинивши імпортні мита, квоти та заходи торговельного захисту на імпорт з України. Ці заходи вперше набули чинності 4 червня 2022 р. та були продовжені на наступні роки, залишаючись чинними до 5 червня 2025 р. Вони дозволили суттєво підтримати економіку України, допомагаючи полегшити складну ситуацію, з якою стикаються українські виробники та експортери [74].

В межах впровадження цифрових рішень у митній сфері України 1 жовтня 2022 року Україна офіційно набула повноправного членства у Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами. Ця подія ознаменувала початок міжнародного застосування Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS) в Україні, широко відомої як «митний безвіз». За цей час Державна митна служба оформила понад 90 тисяч транзитних декларацій [66]. NCTS спрощує та здешевлює транзит товарів, тимчасово призупиняючи мита, податки та інші обмеження, а також підтримуючи безпаперове митне оформлення. Це значно зменшує витрати, пов'язані з прикордонними формальностями, та скорочує час очікування вантажівок на кордоні. Система дозволяє легко відстежувати відправлення на кожному етапі та обмінюватися інформацією між підприємствами та митними органами.

Система «Єдине вікно» є ключовим антикорупційним заходом, який значно обмежує людське втручання у митні процедури, тим самим підвищуючи прозорість та ефективність. Її ефективність у «Митний індекс», який проводить Європейська Бізнес Асоціація, залишається високою, хоча у 2024 р. вона дещо знизилася (до 3,59 балів проти 3,77 у 2023 р.) [69].

Інші досягнення у цифровізації включають створення мобільного резервного центру обробки даних для підвищення стійкості інформаційних систем ДМСУ,

впровадження електронної системи управління гарантіями (GMS) для безпаперової передачі гарантій, запуск Telegram-бота для сповіщень про статус митних декларацій, а також консолідацію інформаційних баз податкових та митних органів для швидкого виявлення порушень.

Незважаючи на значний прогрес, існують виклики, такі як недостатній рівень цифрової грамотності серед персоналу, проблеми кібербезпеки та інституційні/правові бар'єри, що можуть уповільнювати ефективне впровадження цифрових технологій. Наприклад, система ухвалення рішень митними органами здебільшого продовжує функціонувати в паперовому вигляді, незважаючи на положення Митного кодексу, що дозволяють електронні рішення з січня 2020 р.

Інститут Авторизованих економічних операторів (АЕО) є ключовим елементом спрощення митних процедур та побудови довіри між митницею та бізнесом. Цей статус надається надійним компаніям, які відповідають певним критеріям, та надає їм значні спрощення у митних процедурах. Динаміка зростання кількості АЕО в Україні є вражаючою [70]. Станом на жовтень 2024 р. 50 авторизацій АЕО отримали 46 підприємств, що є значним зростанням порівняно з лише однією компанією роком раніше. До кінця лютого 2025 р. майже 60 нових підприємств отримали статус АЕО у 2024 р., що втричі перевищує загальну кількість за попередні три роки існування програми в Україні [71].

Статус АЕО пропонує такі переваги, як можливість використання загальних гарантій та спрощених процедур, що наближає Україну до укладення угод про взаємне визнання з іншими країнами. Зростання кількості АЕО є яскравим показником зростання довіри бізнесу до процесу митної реформи та успішного впровадження міжнародних найкращих практик. Впровадження даної програми українським бізнесом свідчить про те, що вони відчують відчутні переваги (спрощення, прискорення процедур) та активно адаптуються до нового регуляторного середовища, що має вирішальне значення для глибшої інтеграції у світові ланцюги поставок та, зрештою, у єдиний ринок ЄС.

Отже, Угода про асоціацію та Поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі між Україною та ЄС є визначальним вектором для трансформації української митної політики, що свідчить про готовність України до глибокої економічної інтеграції. Прогрес у гармонізації українського законодавства, включаючи нещодавні зміни до Митного кодексу та імплементацію «митного безвізу» (NCTS), демонструє значні зусилля України навіть в умовах повномасштабного вторгнення. Зростання товарообігу з ЄС та успішне впровадження АЕО підкреслюють позитивну динаміку. Однак, для подальшої успішної інтеграції необхідно прискорити цифрову трансформацію, розвивати людський капітал митників, зміцнювати антикорупційні механізми, продовжувати активну співпрацю з ЄС та забезпечити фінансову й інституційну стійкість реформ.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

3.1 Шляхи підвищення ефективності справляння митних платежів з метою забезпечення надходжень Державного бюджету України

Аналіз поточної ситуації у сфері митної політики України виявляє дві системні проблеми, що суттєво перешкоджають ефективному справлянню митних платежів та, як наслідок, наповненню державного бюджету: системна корупція і широкомасштабна контрабанда, а також неефективність адміністрування митної вартості, в межах якої поширене заниження вартості товарів.

Корупція та хабарництво є однією з найбільш гострих проблем, що підривають ефективність митної політики України. Масштаби втрат державного бюджету від цих явищ є колосальними. За даними розслідування німецького видавництва «Süddeutsche Zeitung», через корупційні дії у митній сфері та контрабандне перевезення товарів Україна щорічно втрачає близько 4 млрд. євро [78].

Контрабанда, як явище, безпосередньо призводить до величезних втрат бюджету, що виникають через поширену практику незаконного ввезення товарів та обхід митних процедур. Лише за три місяці від початку 2024 р. бюджет України недоотримав близько 1,8 млрд. грн через тіньове ввезення мобільних телефонів (iPhone), і це без урахування інших категорій товарів, таких як MacBook, Apple Watch, AirPods та інша техніка Apple, що також потрапляє в країну тіньовими каналами. Загалом контрабанда техніки призводить до значних втрат для державного бюджету України, які, за оцінками Українського державного центру радіочастот, щорічно сягають 3,6 млрд грн. Це свідчить про глибоко вкорінений характер проблеми.

У I кварталі 2023 р. загальна сума несплачених митних платежів склала 57,9 млрд. грн, що становило 57% від фактично сплачених 100,9 млрд. грн. Основні

причини цих недонадходжень були різноманітними, включаючи значні обсяги наданих пільг (наприклад, для оборонних товарів, товарів для боротьби з COVID-19, відновлення енергоінфраструктури, а також за угодами про вільну торгівлю) і відстрочення сплати митних платежів [68]. Крім того, суттєво впливало відставання фактичного обмінного курсу гривні від «бюджетного», що призводило до розрахункових недонадходжень понад 6,5 млрд грн у серпні 2023 р. У лютому 2025 р. розрахункові недонадходження через відставання курсу долара від «бюджетного» склали близько 3 млрд грн, а збільшення обсягів пільг зі сплати митних платежів при імпорті товарів сягнуло 8,8 млрд грн, або 76% [39].

Корупція та контрабанда є значними рушіями тіньової економіки. За оцінками різних експертів, у 2023 р. показник тіньової економіки в Україні становив близько 50% від ВВП. Для порівняння, «природний» рівень тінізації у Швейцарії оцінюється у 7,5% [77]. Ця значна різниця у 42,5% свідчить про те, що бюджет України недоотримує величезні кошти, які могли б бути зібрані через митні платежі, якби ці операції були детінізовані.

Високий рівень підтримки з боку українців (80%) надання митниці повноважень розслідувати контрабанду товарів демонструє не лише усвідомлення суспільством гостроти проблеми, а й наявність потужного суспільного запиту на рішучі та ефективні дії держави у цій сфері [65].

Хоча частина недонадходжень спричинена об'єктивними факторами, такими як курс валют, обсяги імпорту та надані пільги, домінуюча частка порушень, пов'язаних із заниженням митної вартості, вказує на системну вразливість в адмініструванні, яка дозволяє маніпулювати базою оподаткування. Недостовірне декларування, що веде до заниження митної вартості товару, є найпоширенішим порушенням митного законодавства, становлячи 40,3% від усіх виявлених порушень.

Саме заниження митних платежів шляхом маскування імпортованих цінних товарів так званими «товарами прикриття» зі значно меншою вартістю є однією з найпоширеніших корупційних схем. Службові особи митниці часто сприяють цим

схемам, забезпечуючи митне оформлення без належного здійснення митних формальностей та вносячи неправдиву інформацію до автоматизованої системи митного оформлення «Інспектор». Також викриваються випадки, коли підприємства через Київську митницю завозили іноземні товари без сплати митних зборів, що призводило до мільйонних збитків для бюджету, наприклад, близько 5 млн. грн в одному задокументованому випадку [1].

При цьому практика показує, що оскарження рішень митниці щодо коригування митної вартості є складним і часто вимагає судового втручання. Адже митні органи не завжди належним чином обґрунтовують свої сумніви або необхідність надання додаткових документів. Така ситуація створює додаткові бар'єри для ефективного адміністрування та свідчить про недосконалість або недостатню ефективність внутрішніх механізмів контролю.

Додатково, проблеми включають недостатню спроможність пунктів пропуску та надмірний вплив людського фактору, що створює можливості для корупції та ускладнює ефективний контроль, сприяючи поширенню схем заниження вартості.

Тому для подолання виявлених проблем та підвищення ефективності справляння митних платежів в Україні необхідний комплексний підхід, що охоплює посилення боротьби з корупцією та контрабандою, а також подальшу модернізацію і цифровізацію митної адміністрації. При цьому шляхи вирішення проблеми корупції, в першу чергу, по'язані з потребою «перезавантаження митниці» та кадрових змін (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Шляхи вирішення проблеми корупції за рахунок «перезавантаження митниці» та кадрових змін

Рекомендація	Обґрунтування	Очікуваний результат
Одноразова сертифікація всіх працівників	Проведення всебічного оцінювання професійної компетентності, доброчесності та відповідності займаній посаді	Відсіювання недоброчесних та непрофесійних кадрів, підвищення рівня довіри до митної служби

Продовження табл. 3.1

Обов'язкові поліграф-тести	Регулярне тестування на поліграфі для виявлення прихованої інформації щодо участі у корупційних схемах, зв'язків з організованою злочинністю тощо	Виявлення та попередження корупційних ризиків
Регулярні перевірки доброчесності	Систематичний моніторинг декларацій про доходи, видатків, способу життя працівників митниці та їхніх родичів	Зниження мотивації до корупції, створення неможливості зловживань та безкарності
Залучення міжнародних експертів до дисциплінарних комітетів	Участь незалежних міжнародних фахівців у процесах відбору, атестації та розгляду дисциплінарних справ забезпечить прозорість, об'єктивність та неупередженість кадрових рішень	Зменшення впливу людського фактору, політичного тиску та корпоративної солідарності, підвищення довіри суспільства до реформ

Джерело: побудовано автором

Вважаємо, що комплексне «перезавантаження митниці» через радикальні кадрові зміни в першу чергу, має передбачати одноразову сертифікацію всіх співробітників, обов'язкові поліграф-тести та регулярні перевірки їхньої доброчесності та способу життя. Залучення міжнародних експертів до дисциплінарних комітетів забезпечить прозорість та неупередженість цих процесів. Завдяки таким заходам можна відсіяти недоброчесні кадри, виявити корупційні ризики, знизити мотивацію до зловживань, що зрештою призведе до підвищення довіри до митної служби, дисципліни персоналу та зменшення впливу людського фактору. Також важливо працювати з криміналізацією контрабанди та посиленням відповідальності за неї. Цей крок є критично важливим для перетворення контрабанди з високоприбуткового та низькоризикового злочину на діяльність, яка тягне за собою серйозні правові наслідки. Нинішні адміністративні штрафи та відносно м'які покарання не стримують організовані злочинні групи та великих гравців тіньового ринку, для яких ці витрати є лише частиною бізнес-моделі. Рекомендовані заходи в межах цього напрямку відображено у табл. 3.2.

На нашу думку, посилення кримінальної відповідальності означає не лише підвищення розмірів штрафів, а й розширення застосування позбавлення волі за

контрабанду у великих та особливо великих розмірах, а також за її здійснення організованими групами.

Таблиця 3.2 – Рекомендовані заходи для криміналізації контрабанди та посилення відповідальності за неї

Рекомендація	Обґрунтування	Очікуваний результат
Посилення кримінальної відповідальності за контрабанду товарів	Перегляд та посилення санкцій за контрабанду, особливо у великих та особливо великих розмірах, з метою підвищення ефективності превентивного та карального впливу	Зростання ризиків для осіб, залучених до контрабандної діяльності, зниження привабливості та рентабельності незаконного бізнесу
Ефективне розслідування та покарання за корупційні злочини	Забезпечення неупередженого розслідування та притягнення до відповідальності посадових осіб митниці, які сприяють корупційним схемам та контрабанді.	Демотивація до вчинення корупційних діянь, відновлення законності та справедливості, посилення довіри до правоохоронних органів
Забезпечення ефективної роботи органів БЕБ	Надання необхідних ресурсів та повноважень Бюро економічної безпеки України для ефективного виявлення, розслідування та припинення корупційних схем та тіньових операцій у митній сфері	Збільшення кількості викритих та притягнутих до відповідальності корупціонерів та контрабандистів, зниження масштабу тіньових операцій

Джерело: побудовано автором

Для цього необхідними є перегляд відповідних статей Кримінального кодексу України, щоб вони відповідали реальним масштабам збитків, завданих державі. Важливо також забезпечити неухильне застосування закону, щоб кожне викрите порушення призводило до невідворотного покарання. Крім того, слід звернути увагу на ефективність розслідування та покарання за корупційні злочини у митній сфері, які часто йдуть рука об руку з контрабандою. Адже саме сприяння з боку посадових осіб митниці дає можливість контрабандистам безперешкодно ввозити товари, занижувати митну вартість та уникати сплати платежів. Надання необхідних ресурсів та повноважень Бюро економічної безпеки України (БЕБ) для ефективного виявлення, розслідування та припинення таких схем є життєво необхідним. Лише тоді, коли ризик бути викритим і понести суворе покарання буде високим як для контрабандистів, так і для їхніх спільників у митних органах, можна буде сподіватися на реальне

зменшення обсягів тіньового імпорту та суттєве збільшення надходжень до державного бюджету.

Наступний крок – це розробка механізмів захисту викривачів та посилення суспільного контролю (див. табл. 3.3)

Таблиця 3.3 – Рекомендовані заходи щодо розробки механізмів захисту викривачів та посилення суспільного контролю

Рекомендація	Обґрунтування	Очікуваний результат
Впровадження та ефективна робота механізмів захисту викривачів	Створення надійних каналів для повідомлення про корупційні дії та контрабанду, а також забезпечення повного захисту осіб, які надають таку інформацію, від переслідувань та дискримінації	Збільшення кількості виявлених правопорушень, посилення внутрішнього контролю за діяльністю митних органів
Активізація громадського контролю та моніторингу	Залучення громадських організацій, експертів та ЗМІ до моніторингу діяльності митниці, проведення публічних розслідувань та надання аналітичної інформації	Підвищення прозорості митних процесів, формування суспільного запиту на доброчесність та ефективність
Забезпечення політичної волі на найвищому рівні	Формування чіткої та незмінної позиції вищого керівництва держави щодо неприпустимості корупції та контрабанди, а також підтримка всіх ініціатив, спрямованих на реформу митниці	Створення сприятливого середовища для впровадження реформ, забезпечення їх стабільності та незворотності

Джерело: побудовано автором

Наразі основна проблема полягає в тому, що люди, які мають інформацію про корупцію або контрабанду, часто бояться повідомляти про це через страх помсти, переслідувань чи втрати роботи. Така ситуація створює атмосферу безкарності для недоброчесних чиновників та злочинних угруповань. Щоб вирішити цю проблему, необхідно створити надійні та конфіденційні канали повідомлення. Це можуть бути спеціальні «гарячі лінії», електронні платформи або захищені поштові скриньки, доступ до яких мають лише перевірені особи. Важливо, щоб ці канали були широко відомими та доступними для всіх, хто може мати цінну інформацію. Також потрібно посилити законодавчі гарантії для викривачів, які повідомляють про корупцію. Цей крок включає захист від звільнення, пониження на посаді, дискримінації та будь-яких інших форм помсти. У разі виникнення таких ситуацій держава має оперативно та

ефективно реагувати, притягуючи винних до відповідальності. Паралельно з цим слід надати можливість анонімних повідомлень. Хоча пріоритет завжди надається верифікованій інформації, можливість анонімних повідомлень може стати важливим першим кроком для тих, хто не готовий розкривати свою особу, але хоче допомогти викрити порушення. Але важливо розробити механізми перевірки таких анонімних даних. Варто зауважити й те, що у деяких країнах успішно діють програми фінансової винагороди за інформацію, яка призвела до значних надходжень до бюджету або викриття масштабних корупційних схем. Такий крок може бути додатковим стимулом для потенційних викривачів.

Але без активної участі громадськості та прозорості діяльності митниці, будь-які реформи можуть зіткнутися з опором або бути скомпрометованими. Тому важливим є максимальне оприлюднення статистичних даних про обсяги митних надходжень, виявлені порушення, результати аудитів та іншої неконфіденційної інформації дозволить громадськості та експертам аналізувати ефективність роботи митниці. Можна розглянути створення консультативних рад при митних органах за участю представників громадськості, бізнес-асоціацій та незалежних експертів може підвищити легітимність та ефективність реформ. Також варто проводити публічні аудити та перевірки. При цьому варто залучати міжнародні аудиторські компанії або незалежних експертів для періодичних перевірок діяльності митниці, з максимальною публікацією їхніх результатів. Паралельно з цим необхідно забезпечити регулярне інформування населення про важливість митної політики, шкоду корупції та контрабанди, а також про успіхи у боротьбі з ними допоможе формувати нульову толерантність до корупції в суспільстві.

Комбінація сильних механізмів захисту викривачів та активного суспільного контролю може стати потужним каталізатором для реальних змін, забезпечуючи зовнішній тиск та прозорість, які є незамінними для викорінення системної корупції на митниці.

Корупція та контрабанда часто мають транскордонний характер, що вимагає активного обміну інформацією та досвідом з міжнародними партнерами. І це не просто бажана, а абсолютно необхідна умова для ефективної боротьби з цими явищами. Злочинні угруповання не визнають державних кордонів. Вони використовують міжнародні ланцюжки постачання, фінансові мережі та корупційні зв'язки в різних країнах для здійснення своєї діяльності. У табл. 3.4 відображено рекомендації щодо обміну інформацією та досвідом.

Таблиця 3.4 – Рекомендації щодо обміну інформацією та досвідом

Рекомендація	Обґрунтування	Очікуваний результат
Поглиблення міжнародної співпраці у боротьбі з корупцією та контрабандою	Обмін інформацією, найкращим досвідом, спільні операції з припинення транснаціональних злочинних угруповань, що займаються контрабандою та відмиванням коштів	Посилення ефективності боротьби з організованою злочинністю, що діє у митній сфері, залучення міжнародних ресурсів та експертизи
Імплементация міжнародних стандартів та рекомендацій	Адаптація українського законодавства та митних процедур до міжнародних стандартів та рекомендацій, зокрема Всесвітньої митної організації та ЄС	Підвищення прозорості та передбачуваності митного регулювання, сприяння європейській інтеграції

Джерело: побудовано автором

З табл. 3.4 бачимо, що для ефективної боротьби з транскордонною корупцією та контрабандою критично важливим є поглиблення міжнародної співпраці. Дана рекомендація включає активний обмін інформацією, спільні операції та залучення міжнародної експертизи для припинення діяльності злочинних угруповань та відмивання коштів. Паралельно, імплементация міжнародних стандартів та рекомендацій, зокрема Всесвітньої митної організації та ЄС, дозволить адаптувати українське законодавство та митні процедури, підвищивши їхню прозорість, передбачуваність та сприяючи подальшій європейській інтеграції. Ці заходи спільно посилять ефективність боротьби з організованою злочинністю у митній сфері та забезпечать залучення необхідних міжнародних ресурсів для її подолання.

На жаль, в Україні існує системна вразливість, яка дозволяє маніпулювати базою оподаткування через поширене заниження вартості товарів. Для подолання цих

маніпуляцій необхідна ще більш глибока модернізація та цифровізація митної адміністрації, що дозволить мінімізувати вплив людського фактору, підвищити прозорість та ефективність контролю. Рекомендації щодо поліпшення автоматизації і цифровізації митних процесів відображено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Рекомендації щодо поліпшення автоматизації і цифровізації митних процесів

Рекомендація	Обґрунтування	Очікуваний результат
Максимальне впровадження безконтактних технологій	Розширення використання електронного декларування, електронних черг, автоматизованих систем аналізу ризиків, що дозволить мінімізувати безпосередній контакт між декларантом та митником	Зменшення корупційних ризиків, прискорення митного оформлення, підвищення прозорості
Розвиток та вдосконалення АСМО «Інспектор» та інших інформаційних систем	Модернізація програмного забезпечення, інтеграція з іншими державними реєстрами та базами даних, впровадження елементів штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних	Підвищення ефективності аналізу ризиків, автоматичне виявлення аномалій у митній вартості, зменшення можливостей для маніпуляцій з даними
Використання Big Data та аналітичних інструментів	Застосування сучасних технологій для аналізу даних про імпорт, експорт, ціни, джерела походження товарів, що дозволить виявляти підозрілі операції та групи ризику	Проактивне виявлення схем заниження митної вартості, підвищення точності прогнозування надходжень
Електронний документообіг та електронний обмін даними з іншими відомствами	Повна інтеграція з інформаційними системами податкової служби, банківських установ, прикордонної служби, що забезпечить верифікацію інформації та запобігатиме спробам маніпуляцій	Усунення можливостей для підробки документів, підвищення контролю за фінансовими потоками, зменшення часу на перевірки

Джерело: побудовано автором

Вважаємо, що впровадження безконтактних технологій мінімізує людський фактор, зменшуючи корупційні ризики, прискорюючи оформлення та підвищуючи прозорість. Одночасна модернізація АСМО «Інспектор» й інших інформаційних систем з інтеграцією з державними реєстрами та елементами ШІ дозволить ефективніше аналізувати дані, виявляти аномалії в митній вартості та усувати можливості для маніпуляцій. Також, повноцінний електронний документообіг та обмін даними з іншими відомствами усуне підробку документів, посилить контроль за фінансовими потоками та значно скоротить час на перевірки.

Отже, аналіз поточної ситуації у сфері митної політики України дозволив виявити дві системні проблеми, які суттєво перешкоджають ефективному справлянню митних платежів та наповненню державного бюджету. Цими проблемами є системна корупція та широкомасштабна контрабанда, а також неефективність адміністрування митної вартості. Для подолання цих викликів необхідний комплексний підхід, що включає «перезавантаження митниці» через радикальні кадрові зміни, криміналізацію контрабанди та посилення відповідальності за неї, а також розробку механізмів захисту викривачів та посилення суспільного контролю. Крім того, ключовою є масштабна цифровізація та автоматизація митних процесів, що мінімізує людський фактор, підвищує прозорість та ефективність контролю. Одночасно необхідно удосконалити адміністрування митної вартості шляхом запровадження чітких та прозорих критеріїв.

3.2. Європейський досвід реалізації митної політики та його імплементація в Україні

Стратегічний курс України на європейську інтеграцію вимагає глибокої та всеохоплюючої трансформації всіх сфер державного управління, серед яких митна політика посідає одне з центральних місць. Важливим у цьому контексті є аналіз Європейського досвіду реалізації митної політики.

Наразі митна адміністрація ЄС активно впроваджує інноваційні підходи та технології для підвищення ефективності, прозорості та безпеки митних процедур. Розглянемо детальніше ці практики. Адже вони є орієнтиром для країн, що прагнуть інтегруватися в європейський митний простір.

1. Цифровізація митних процедур, а саме єдиний митний хаб даних, електронні системи, застосування AI та машинного навчання. Вже до кінця 2025 р. ЄС планує повністю перейти на безпаперові митні процедури, що є амбітною, але необхідною метою для сучасного торговельного середовища. Центральним елементом цієї

цифрової трансформації є створення Єдиного митного хабу даних. Цей хаб покликаний замінити існуючу розрізнену ІТ-інфраструктуру держав-членів, консолідуючи інформацію в єдиному онлайн-середовищі.

Нова система дозволить бізнесу надавати всю необхідну інформацію про імпорт та експорт товарів через один уніфікований інтерфейс. Завдяки застосуванню машинного навчання та штучного інтелекту, хаб надаватиме митним органам повним огляд ланцюгів поставок та руху товарів, дозволяючи прогнозувати потенційні проблеми ще до початку переміщення товарів до ЄС. Очікується, що це значно скоротить час та витрати для трейдерів на митне оформлення, знизивши витрати на відповідність вимогам до 2,7 мільярда євро на рік. Хаб розпочне роботу для електронної комерції у 2028 р., для інших імпортерів (на добровільній основі) у 2032 р., а обов'язковим стане з 2038 р. [72]. Цей перехід до керованої даними системи є фундаментальною зміною парадигми. Дані стають основним активом для ефективного ризик-менеджменту, виявлення шахрайства та спрощення торгівлі. При цьому даний крок вимагає від митних адміністрацій не лише впровадження нових ІТ-систем, а й розвитку культури роботи з даними, аналітичних спроможностей та міжвідомчого обміну інформацією.

Програма уповноваженого економічного оператора є ще одним ключовим інструментом для спрощення та прискорення міжнародної торгівлі. Її суть полягає у наданні статусу уповноваженого економічного оператора надійним компаніям, які відповідають суворим критеріям. До даних критеріїв належать: дотримання митного та податкового законодавства, відсутність судимостей, фінансова стабільність та високий рівень контролю над своїми операціями та товарними потоками. Компанії зі статусом уповноваженого економічного оператора отримують значні переваги, включаючи спрощення митних операцій, швидше проходження кордонів та пріоритетне митне оформлення. ЄС активно розвиває програму як частину плану дій з розвитку Митного союзу.

Нова комп'ютеризована система транзиту (NCTS) є фундаментальною для забезпечення вільного та ефективного руху товарів. Вона сприяє переміщенню товарів між двома точками митної території Союзу, навіть якщо вони проходять або завершуються в зоні поза цією територією, без зміни митного статусу товарів. Система працює за принципом «один транспортний засіб – одна декларація – одна фінансова гарантія» для спільного транзиту, що значно спрощує процедури. NCTS постійно модернізується, проходячи кілька фаз впровадження. Фаза 5 була повністю розгорнута до 2 грудня 2024 р. Наразі вона забезпечує операційну безперервність через стандартну транзитну декларацію, спрощені процедури та обмін інформацією з іншими системами. Майбутня Фаза 6 NCTS передбачає можливість підключення до системи контролю імпорту, що дозволить подавати одну декларацію замість двох, ще більше спрощуючи процеси [75].

Також, митні органи ЄС активно співпрацюють у боротьбі з шахрайством, тероризмом та організованою злочинністю разом з правоохоронними органами. Застосування штучного інтелекту для аналізу та моніторингу даних дозволяє прогнозувати проблеми ще до початку переміщення товарів до ЄС, зосереджуючи зусилля на виявленні небезпечних або незаконних товарів. Цей проактивний підхід є критично важливим для захисту внутрішнього ринку та безпеки громадян.

Досвід окремих країн-членів ЄС демонструє ефективність комплексного підходу до модернізації митної служби. Відобразимо його у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Досвід окремих країн-членів ЄС, що демонструє ефективність комплексного підходу до модернізації митної служби

Країна	Досвід
Німеччина	Впровадила цифровізацію процесів оподаткування, створивши IT-платформу та веб-портали для податкових фахівців та економічних агентів. Це призвело до спрощення процесів для 70 000 платників податків та 3 800 фахівців
Нідерланди	Хоча темпи цифровізації були повільними порівняно з іншими секторами, країна є лідером у впровадженні блокчейну, Інтернету речей та штучного інтелекту для підвищення прозорості, безпеки та ефективності управління ланцюгами поставок. Ініціатива «Reprogram the Government» спрямована на створення єдиного, зручного для користувача порталу та забезпечення доступності цифрових послуг для всіх громадян

Продовження табл. 3.7

Естонія	Впровадила єдиний електронний реєстр зайнятості, що підвищило видимість для збору податків та зменшило адміністративне навантаження. Це дозволило ефективніше виявляти незареєстрованих працівників та збільшити податкові надходження. Крім того, Естонія використовує безпечні багатосторонні обчислення для виявлення податкового шахрайства, зокрема з ПДВ
---------	--

Джерело: побудовано автором

Приклади відображені в табл. 3.7 свідчать про те, що найсучасніші технології будуть неефективними без кваліфікованого, етичного та адаптивного персоналу. Це підкреслює, що інвестиції в IT-інфраструктуру мають супроводжуватися паралельними інвестиціями в навчання та перекваліфікацію митників, а також у формування культури доброчесності та професіоналізму. Реформа має бути цілісною, охоплюючи як технічні, так і людські аспекти.

Розуміючи важливість людського фактора, ЄС розробив CustCompEU – стандартизований підхід до навчання та розвитку професійної компетентності митників у ЄС. Його основні цілі – гармонізація та підвищення стандартів роботи митних органів по всьому ЄС, виявлення прогалин у компетенціях, оцінка персоналу та покращення операційних та кадрових процесів. CustCompEU включає такі компоненти, як словники компетенцій (для публічного та приватного секторів), детальні описи ролей та профілі компетенцій, навчальні програми та інструменти оцінки. Компетенції поділяються на чотири основні категорії: основні цінності, професійні, операційні та управлінські компетенції. Також, з 2018 р. діє процес визнання академічних митних програм, що забезпечує якість освіти та сприяє гармонізації стандартів по всьому Європейському Митному союзу.

Наразі в Україні діє Митний кодекс, прийнятий у 2012 р. Проте, для повної відповідності стандартам ЄС, ведеться активна робота над розробкою нового Митного кодексу України, заснованого на регламентах ЄС. Проект нового Кодексу має бути завершений у 2026 р. Кінцевою метою є повна відповідність митного законодавства України регламентам ЄС до 2027 р.. Розробка нового Митного кодексу є пріоритетом

для Державної митної служби, оскільки без належного митного законодавства членство України в ЄС вважається неможливим. Ці амбітні терміни, особливо в умовах війни, вимагають значних ресурсів та скоординованих зусиль. Підтримка ЄС через програми, такі як «Митниця» та «EU4PFM», а також надання технологій (наприклад, системи зважування) є критично важливою. Ця залежність від зовнішньої допомоги створює ризики у разі її скорочення або переорієнтації. Тому для забезпечення стійкості реформ Україні необхідно розвивати власні інституційні та фінансові спроможності, а також забезпечити ефективне використання наданої допомоги, що буде моніторитися ЄС.

При цьому для забезпечення успішної та стійкої інтеграції митної політики України в європейський простір, рекомендується зосередитися на таких напрямках:

1. Законодавча та інституційна гармонізація, щоб забезпечити своєчасне ухвалення та ефективну імплементацію нового Митного кодексу та всіх необхідних підзаконних актів, що повністю відповідають правилам ЄС. Це вимагає не лише формального прийняття, а й практичного застосування нових норм.

2. Прискорення цифрової трансформації. Для цього необхідно інтенсифікувати впровадження ключових ІТ-систем, таких як автоматизована експортна система (AES), національна імпортна система, EORI, ICS2 та інтегрована тарифна система (TARIC). Необхідно розвивати інтегровану цифрову інфраструктуру, здатну безперешкодно взаємодіяти з Єдиним митним хабом даних ЄС.

3. Розвиток людського капіталу. Для цього необхідно запровадити системне навчання та перекваліфікацію митного персоналу відповідно до стандартів CustCompEU. Це включає підвищення їхньої компетентності у сфері ризик-менеджменту, цифрових технологій, боротьби з шахрайством та забезпечення доброчесності.

4. Продовжити зміцнення антикорупційних механізмів, забезпечити максимальну прозорість кадрових рішень та операційної діяльності Державної митної

служби. Активна та відкрита комунікація з бізнесом та громадськістю є критично важливою для відновлення довіри та демонстрації реальних змін.

5. Продовжувати активну співпрацю з ЄС та його державами-членами, максимально використовуючи їхній досвід та технічну допомогу. Важливо брати участь у відповідних робочих групах та програмах ЄС для обміну знаннями та найкращими практиками.

6. Розвивати спроможності митних органів у сфері управління ризиками, використовуючи сучасні аналітичні інструменти та міжнародний обмін даними. Це дозволить ефективно балансувати між спрощенням торгівлі для сумлінних операторів та посиленням контролю за ризиковими операціями.

7. Розробити стратегії для забезпечення фінансової та інституційної стійкості митних реформ, зменшуючи залежність від зовнішньої допомоги та формуючи внутрішні ресурси для їх довгострокової підтримки.

Отже, сучасна митна адміністрація ЄС активно впроваджує цифровізацію, зокрема через створення Єдиного митного хабу даних, використання ШІ, а також програми Уповноваженого економічного оператора та нової комп'ютеризованої системи транзиту (NCTS), що значно спрощує процедури та підвищує безпеку. Досвід Німеччини, Нідерландів та Естонії підтверджує ефективність комплексного підходу, що поєднує технології з розвитком людського капіталу через стандартизовані підходи до навчання. Тому для успішної інтеграції Україні необхідно забезпечити своєчасну законодавчу та інституційну гармонізацію, зокрема ухвалення нового Митного кодексу; прискорити цифрову трансформацію, впроваджуючи ключові ІТ-системи та інтегруючись з Єдиним митним хабом даних ЄС; розвивати людський капітал митників відповідно до європейських стандартів; зміцнити антикорупційні механізми та забезпечити прозорість; продовжити активну співпрацю з ЄС та його державами-членами, використовуючи їхній досвід та технічну допомогу; розвинути спроможності управління ризиками та забезпечити фінансову й інституційну стійкість митних реформ, зменшуючи залежність від зовнішньої допомоги.

ВИСНОВКИ

1. Митна політика є комплексним та багатогранним інструментом державного регулювання, що відіграє ключову роль у реалізації зовнішньоекономічних інтересів країни. Основними цілями митної політики є фіскальне наповнення бюджету, протекція національного виробника, регулювання зовнішньоторговельних потоків, сприяння економічному розвитку, забезпечення економічної безпеки та інтеграція у світову економіку. Реалізація цих цілей здійснюється через взаємопов'язані елементи, такі як митне законодавство, тарифне та нетарифне регулювання, а також міжнародне співробітництво. Залежно від пріоритетів, митна політика може бути протекціоністською, фрітредерською, помірною, дискримінаційною або лібералізаційною, кожна з яких має свої інструменти та цілі. Важливо підкреслити, що митна політика не існує ізольовано, а тісно взаємодіє з іншими сферами державної політики – зовнішньоекономічною, промисловою, фіскальною, валютною та соціальною, формуючи цілісний механізм державного управління.

2. Правове регулювання митної справи в Україні є багаторівневою системою, що ґрунтується на Конституції України, Митному кодексі України, інших законах, підзаконних актах та міжнародних договорах. Основним завданням цієї системи є забезпечення економічної безпеки, захист внутрішнього ринку, сприяння міжнародній торгівлі та наповнення бюджету. Митний кодекс України є центральним актом, що визначає стратегічні завдання митної політики. Окрім Митного кодексу, регулювання здійснюється спеціалізованими законами. Вони стосуються зовнішньоекономічної діяльності, митного тарифу, захисту від демпінгового та субсидованого імпорту, а також підзаконними актами Кабінету Міністрів та відомчими наказами. Важливу роль відіграє міжнародне співробітництво. Також, під час повномасштабного вторгнення, було вжито значних заходів для спрощення митного оформлення гуманітарної допомоги та інших вантажів, що відображає адаптивність правового регулювання до надзвичайних умов.

3. Аналіз основних показників митної політики України за період 2020-2024 рр. яскраво демонструє її адаптивність та стійкість в умовах безпрецедентних викликів, спричинених спочатку пандемією COVID-19, а потім повномасштабною військовою агресією. Попри значне падіння обсягів зовнішньої торгівлі та глибоке негативне торговельне сальдо, особливо після 2022 р., митна служба продовжує відігравати ключову роль у забезпеченні фіскальних надходжень до бюджету, демонструючи зростаючі показники митних платежів у 2023-2024 рр. Це є відображенням адаптації бізнесу та ефективності митного адміністрування. Водночас, збільшення суми виявлених митних правопорушень в останні роки вказує на посилення контролю та боротьби з контрабандою, підкреслюючи важливість забезпечення економічної безпеки. Ця динаміка свідчить, що митна політика в Україні функціонує не лише як інструмент наповнення бюджету, а й як гнучкий механізм, що балансує між фіскальними потребами та підтримкою критичного імпорту, необхідного для виживання та відновлення країни в умовах війни.

4. Угода про асоціацію та Поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі між Україною та ЄС є визначальним вектором для трансформації української митної політики, що свідчить про готовність України до глибокої економічної інтеграції. Прогрес у гармонізації українського законодавства, включаючи нещодавні зміни до Митного кодексу та імплементацію «митного безвізу» (NCTS), демонструє значні зусилля України навіть в умовах повномасштабного вторгнення. Зростання товарообігу з ЄС та успішне впровадження АЕО підкреслюють позитивну динаміку. Однак, для подальшої успішної інтеграції необхідно прискорити цифрову трансформацію, розвивати людський капітал митників, зміцнювати антикорупційні механізми, продовжувати активну співпрацю з ЄС та забезпечити фінансову й інституційну стійкість реформ.

5. Аналіз поточної ситуації у сфері митної політики України дозволив виявити дві системні проблеми, які суттєво перешкоджають ефективному справлянню митних платежів та наповненню державного бюджету. Ними є системна корупція та

широкомасштабна контрабанда, а також неефективність адміністрування митної вартості. Вони призводять до колосальних щорічних втрат, що сягають мільярдів євро, підриваючи фіскальну спроможність держави. Для подолання цих викликів необхідний комплексний підхід, що включає «перезавантаження митниці» через радикальні кадрові зміни, криміналізацію контрабанди та посилення відповідальності за неї, а також розробку механізмів захисту викривачів та посилення суспільного контролю. Крім того, ключовою є масштабна цифровізація та автоматизація митних процесів, що мінімізує людський фактор, підвищує прозорість та ефективність контролю. Одночасно необхідно удосконалити адміністрування митної вартості шляхом запровадження чітких та прозорих критеріїв. Завдяки цим заходам, посиленям активною міжнародною співпрацею, Україна зможе значно збільшити надходження до державного бюджету, детінізувати економіку та зміцнити свою економічну стабільність.

6. Виявлено, що сучасна митна адміністрація ЄС активно впроваджує цифровізацію, зокрема через створення Єдиного митного хабу даних, використання ШІ, а також програми Уповноваженого економічного оператора та нової комп'ютеризованої системи транзиту (NCTS), що значно спрощує процедури та підвищує безпеку. Для успішної інтеграції Україні необхідно забезпечити своєчасну законодавчу та інституційну гармонізацію, зокрема ухвалення нового Митного кодексу; прискорити цифрову трансформацію, впроваджуючи ключові ІТ-системи та інтегруючись з Єдиним митним хабом даних ЄС; розвивати людський капітал митників відповідно до європейських стандартів; зміцнити антикорупційні механізми та забезпечити прозорість; продовжити активну співпрацю з ЄС та його державами-членами, використовуючи їхній досвід та технічну допомогу; розвинути спроможності управління ризиками та забезпечити фінансову й інституційну стійкість митних реформ, зменшуючи залежність від зовнішньої допомоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. БЕБ викрило корупційні схеми на Київській митниці. Що відомо - Суспільне. URL: <https://suspilne.media/kyiv/567817-beb-vikrilo-korupcijn-shemi-na-kiivskij-mitnici-so-vidomo/> (дата звернення: 09.05.2025).
2. Бліщук К. Європейські вектори вдосконалення митної політики в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-30>
3. Боняр С. М. Управління соціально-економічними системами на основі підвищення ефективності маркетингових послуг в умовах діджиталізації: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. 363 с.
4. Бороденко Т.М., Гапонюк М.А., Савченко А. Адміністрування митних платежів: аналіз сучасного стану та шляхи вирішення ключових викликів. *Ефективна економіка*. 2024. №2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.77>
5. Валовий внутрішній продукт. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 10.04.2025).
6. Ващенко К.О., Пашко П.В., Онишко С.В. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України: монографія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 518 с.
7. Гапонюк М.А., Бороденко Т.М. Трансформація митниці: фактори появи електронної митниці. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. № 26. С.54-63
8. Герасимюк П. В. Сутність та історичні передумови виникнення митної політики. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 32. С. 146-152.
9. Годяк А.І., Ілюшик О.М., Павлович-Сенета Я.П. Митне право України : навч. посібн. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

10. Гребельник О. П., Пашко П. В., Шевчук С. В. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : монографія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 266 с.
11. Гуцул І.А. Митна політика у фіскальному просторі України. Науковий вісник *Міжнародного гуманітарного університету. Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 10. С. 232–234.
12. Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 № 174. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2022-p#Text> (дата звернення: 25.03.2025).
13. Дзюбинський А.В., Дзюбинська О.В., Шегинський О.В. Митна політика в умовах воєнного стану. *Товарознавчий вісник*. 2023. № 16. С. 98-104.
14. Дорофєєва Л.М. Європейський вектор розвитку української митниці : монографія. Дніпро : УМСФ, 2019. 448 с.
15. Жибер Т. В. Митні тарифи як інструмент економічного розвитку. *Організаційний комітет*. 2024. С. 256–258.
16. За I півріччя 2024 року до державного бюджету надійшло 280,9 млрд грн митних платежів. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-i-pivrichchia-2024-roku-do-derzhavnogo-biudzhetu-nadiishlo-2809-mlrd-grn-mitnikh-platezhiv-1649> (дата звернення: 16.04.2025).
17. За I квартал 2024 року митниці Держмитслужби виявили порушень митних правил на 4,8 млрд грн. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-i-kvartal-2024-roku-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-48-mlrd-grn-1557> (дата звернення: 17.04.2025).
18. За 2020 рік працівники Держмитслужби виявили порушень митних правил на 2,6 млрд грн. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2020-rik-pratsivniki-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-26-mlrd-grn-296> (дата звернення: 17.04.2025).

19. За 2021 рік митниці Держмитслужби виявили порушень митних правил на більше 2,8 млрд грн. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2021-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-bilshe-28-mlrd-grn-748> (дата звернення: 17.04.2025).
20. За 2022 рік митниці Держмитслужби виявили порушень митних правил на суму 2,9 млрд грн. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2022-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-sumu-29-mlrd-grn-1051> (дата звернення: 17.04.2025).
21. За 2023 рік митниці Держмитслужби виявили митні порушення. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2023-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-sumu-89-mlrd-grn-1444> (дата звернення: 17.04.2025).
22. За 2024 рік товарообіг України склав \$112,3 млрд. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2024-rik-tovaroobig-ukrayini-sklav-1123-mlrd-1966> (дата звернення: 28.04.2025).
23. Завдання зберегти ДМС як одну з основ незалежності країни — виконане. URL: <http://www.golos.com.ua/article/361678> (дата звернення: 29.03.2025).
24. Закон України № 2697-IX «Про Митний тариф України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> (дата звернення: 03.03.2025).
25. Закон України "Про Єдиний митний тариф" від 5 лютого 1992 року № 2097-XII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2097-12#Text> (дата звернення: 02.03.2025).
26. Закон України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text> (дата звернення: 02.03.2025).
27. Закон України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text> (дата звернення: 02.03.2025).

28. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text> (дата звернення: 02.03.2025).
29. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 02.03.2025).
30. Захожай К. В., Рудик Н. В., Сивульська Н. М. Митне регулювання в Україні у довоєнний та воєнний періоди. *Проблеми економіки*. 2024. №1. С.112-120.
31. Зовнішня торгівля України виросла на понад третину за 2021 рік — Держстат. URL: <https://hromadske.ua/posts/zovnishnya-torgivlya-ukrayini-virosla-na-ponad-tretinu-za-2021-rik-derzhstat> (дата звернення: 16.04.2025).
32. Зовнішня торгівля України товарами у 2022 році. Держстат URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-u-2022-rotsi> (дата звернення: 13.04.2025).
33. Зовнішня торгівля України товарами за 2024 рік. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-2024-rik-ekspres-vypusk> (дата звернення: 16.04.2025).
34. Іванов С. Принципи державної митної політики в Україні: поняття, зміст і критерії класифікації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №10. С. 179–185.
35. Кахович О.О., Кахович Ю.О. Проблемні питання формування митної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 2. С. 77–79.
36. Кийда Л.І., Шевченко Н.І. Особливості реалізації державної митної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.4.66>
37. Коломієць Г., Волковський Є., Пислиця А. Ефективність митного посередництва: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*, 2024. № 65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-63>

38. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV. Київ : Видавничий дім «Скіф», 2006. 48 с.
39. Лютий 2025 року та зростання митних платежів. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/liutii-2025-roku-zrostannia-mitnikh-platezhiv-pri-praktichno-nezminnikh-obsiagakh-importu-2049> (дата звернення: 13.05.2025).
40. Мазур А.В. Державна політика у сфері державної митної справи: засоби реалізації за кодифікованим актом. *Вісник Академії митної служби України. Право.* 2012. № 2. С. 22-27.
41. Макроекономічні показники. URL: <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-rokazniki.html> (дата звернення: 17.04.2025).
42. Мережко Н., Караваєв Т., Калуга Н. Митна політика України під час збройної агресії РФ. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2022. № 6. С. 4-16.
43. Митне оформлення в умовах воєнного стану. URL: <https://customs.gov.ua/mitne-oformlennia-gumanitarnoyi-dopomogi-v-umovakhvoiennoho-stanu> (дата звернення: 02.03.2025).
44. Митне оформлення товарів на період воєнного стану: ключові новації для бізнесу. URL: https://biz.ligazakon.net/news/210518_mitne-oformlennya-tovarv-naperodvonnoho-stanu-klyuchov-novats-dlya-bznesu (дата звернення: 02.03.2025).
45. Митний кодекс України: Закон України № 4495 VI від 13.03.2012. Офіційний вісник України. 2012. №32. Ст. 1175. С. 9.
46. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU83K01R> (дата звернення: 02.03.2025).
47. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція), URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text (дата звернення: 02.03.2025).

48. Мужев О. О. Теоретико-методичні засади реалізації митної політики в межах національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 26. С. 193-196.
49. Огонь Ц.Г., Ломейко Ю.А. Основні засади, ризики та напрямки вдосконалення митного регулювання в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2018. № 2 (83). С. 95–116.
50. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.03.2025).
51. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/> (дата звернення: 25.03.2025).
52. Пашко П., Пашко Д., Мирошніченко Г., Штик Ю. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. *Сталий розвиток економіки*, 2024. № 3(50), С. 146-155. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-23>
53. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3926-20#Text> (дата звернення: 17.04.2025).
54. Протягом 2022 року Держмитслужба перерахувала до Державного бюджету України 300,8 млрд грн митних платежів. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/protiagom-2022-roku-derzhmitsluzhba-pererakhuvala-do-derzhavnogo-biudzhetu-ukrayini-3008-mlrd-grn-mitnikh-platezhiv-1046> (дата звернення: 13.04.2025).
55. Разумова О. І. Митна політика в контексті формування та реалізації митного законодавства України. *Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 121-125.
56. Резнік Н.П., Боровик Т.В. Митна справа та митна політика держави. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 162-165.
57. Романчук А.Н. Жибер Т. В. Митне регулювання перевезення товарів фізичними особами: досвід країн американського континенту. *Наукові горизонти XXI століття: мультидисциплінарні дослідження. Scientific Horizons*. 2024. С. 418-422

58. Сидорович О., Герчаківський С. Інформаційне забезпечення митної справи України в контексті цифрової стратегії розвитку суспільства. *Світ фінансів. Митна справа*. 2021. № 1(66). С. 210–225. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2021.01.210>
59. Статистика митниці. URL: <https://customs.gov.ua/> (дата звернення: 04.04.2025).
60. Тищенко В. Ф. Регіональні аспекти митно-податкової політики: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 248 с.
61. Тимошенко Н., Дідик, О., Смоляр Л. Митна політика України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-56>
62. У 2021 році Держмитслужба перевиконала план на 22,6 млрд грн, URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/u-2021-rotsi-derzhmitsluzhba-perevikonala-plan-na-226-mlrd-grn-686> (дата звернення: 16.04.2025).
63. У 2023 році Держмитслужба перерахувала до бюджету 459,8 млрд грн. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/u-2023-rotsi-derzhmitsluzhba-pererakhuvala-do-biudzhetu-4598-mlrd-grn-1438> (дата звернення: 13.04.2025).
64. У 2023 році імпорт перевищив експорт на \$27,4 млрд. URL: <https://skilky-skilky.info/u-2023-rotsi-import-perevyshchyv-eksport-na-27-4-mlrd/> (дата звернення: 16.04.2025).
65. У серпні 2023 року надходження митних платежів демонструють стабільну динаміку зростання. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/u-serpni-2023-roku-nadkhodzhennia-mitnikh-platezhiv-demonstruiut-stabilnu-dinamiku-zrostannia-1284> (дата звернення: 13.05.2025).
66. Українська митниця в горизонті-2030. Мета — підготовка до вступу до Митного союзу та ЄС. Міністерство Фінансів України, URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukrainska_mitnitsia_v_gorizonti-

2030_meta__pidgotovka_do_vstupu_do_mitnogo_soizu_ta_ies__kolonka_iuriia_drag anchuka_dlia_nv-4693 (дата звернення: 01.03.2025).

- 67.Українці підтримують надання митниці повноважень розслідувати контрабанду товарів: результати дослідження. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/ukrayintsi-pidtrimuiut-nadannia-mitnitsi-povnovazhen-rozsliduvati-kontrabandu-tovariv-rezultati-doslidzhennia-2091> (дата звернення: 09.05.2025).
- 68.Щодо результатів роботи Держмитслужби у напрямку забезпечення надходжень митних платежів до державного бюджету. Державна Митна Служба, URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/shchodo-rezultativ-roboti-derzhmitsluzhbi-u-napriamku-zabezpechennia-nadkhodzhen-mitnikh-platezhiv-do-derzhavnogo-biudzhetu-1125> (дата звернення: 13.05.2025).
- 69.Business rated the work of the customs service the highest in the past decade. URL: <https://eba.com.ua/en/biznes-otsinyv-robotu-mytntysi-najkrashhe-za-ostannye-desyatylittya/> (дата звернення: 01.03.2025).
- 70.Development of the authorized economic operator institute: there are already 50 AEO authorizations in Ukraine | Invest In Cherkasy Region. URL: <https://investincherkasyregion.gov.ua/en/news/development-authorized-economic-operator-institute-there-are-already-50-aeo-authorizations> (дата звернення: 01.03.2025).
- 71.EU Authorized Economic Operator Program: Implementation in Ukraine. Seventh Module Successfully Conducted. URL: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=49214&en> (дата звернення: 01.03.2025).
- 72.EU customs reform proposal embraces modern approach to e-commerce. EY - Global. URL: https://www.ey.com/en_gl/technical/tax-alerts/eu-customs-reform-proposal-embraces-modern-approach-to-e-commerc (дата звернення: 12.03.2025).

73. EU exports to Ukraine in 2024 up 9.4%, imports up 7% y/y. The Sofia Globe. URL: <https://sofiaglobe.com/2025/05/07/eu-exports-to-ukraine-in-2024-up-9-4-imports-up-7-y-y/> (дата звернення: 28.04.2025).
74. EU trade relations with Ukraine. European Union. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en (дата звернення: 28.04.2025).
75. New Computerised Transit System (NCTS). European Commission, URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/online-services/online-services-and-databases-customs/new-computerised-transit-system-ncts_en (дата звернення: 12.03.2025).
76. Trade in goods with Ukraine in 2024. EU Reporter. URL: <https://www.eureporter.co/world/ukraine/2025/05/09/trade-in-goods-with-ukraine-in-2024/> (дата звернення: 28.04.2025).
77. Shadow economy in Ukraine and its determinants Тіньова економіка в Україні. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/economy/article/download/4922/5039/> (дата звернення: 09.05.2025).
78. Süddeutsche Zeitung Ukraine : веб-сайт. URL: <https://www.sueddeutsche.de/thema/Ukraine> (дата звернення 10.12.2021).
79. Ukraine: Further ACCA implementation — new Ukrainian standards on market surveillance and e-commerce. Global Compliance News. URL: https://www.globalcompliancencnews.com/2025/02/19/https-insightplus-bakermckenzie-com-bm-investigations-compliance-ethics-ukraine-further-acca-implementation-new-ukrainian-standards-on-market-surveillance-and-e-commerce_02072025/ (дата звернення: 03.03.2025).

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

SosunK_plagiat

Автор Науковий керівник / Експерт

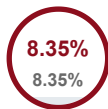
Сосун К.В.Жибер Т.В.

підрозділ

кафедра фінансів імені Віктора Федосова

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

11797

Кількість слів

КЦ

92200

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		5
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		53

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/affb0d0a-4967-4ee6-bee0-68a39708519b/download	44 0.37 %
2	https://www.rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/5ea5afaa-a1e4-4dec-86f2-fe8a7bf16c2e/content	38 0.32 %
3	https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/za-2023-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-sumu-89-mlrd-grn-1444	32 0.27 %
4	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/affb0d0a-4967-4ee6-bee0-68a39708519b/download	26 0.22 %

5	https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2020-rik-pratsivniki-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-26-mlrd-grn-296	24 0.20 %
6	https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3648994-derzhmitsluzba-torik-viavila-porushen-mitnih-pravil-na-29-mlarda.html	18 0.15 %
7	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a9df747-466d-42cb-89ab-b0a41e758bde/content	17 0.14 %
8	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a9df747-466d-42cb-89ab-b0a41e758bde/content	17 0.14 %
9	292-Кириєнко_Олександр_Сергійович-2021 6/5/2024 Donetsk National University named after V. Stus (Donetsk National University named after V. Stus)	16 0.14 %
10	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a9df747-466d-42cb-89ab-b0a41e758bde/content	16 0.14 %

з бази даних RefBooks (0.17 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
джерело: Paperity		
1	Customs policy of Ukraine in the conditions of globalization Galina Vdovina;	20 (2) 0.17 %

з домашньої бази даних (1.08 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	GromenkoA-plagiat 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	29 (4) 0.25 %
2	ChupakhinaO-plagiat 11/29/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	21 (2) 0.18 %
3	OhorodnichukK-plagiat 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	21 (2) 0.18 %
4	KhomaO-plagiat 11/29/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	19 (2) 0.16 %
5	HolodV-plagiat 6/11/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	16 (2) 0.14 %
6	Трансформація митної політики в контексті інтеграції України до ЄС 12/8/2022 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу)	15 (1) 0.13 %
7	SahitovaK-plagiat 5/30/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра фінансів імені Віктора Федосова)	6 (1) 0.05 %

з програми обміну базами даних (1.01 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	ФМВ_2024_292_КлименкоЄВ 7/11/2024 Ukrainian national aviation university (Ukrainian national aviation university)	35 (3) 0.30 %
2	Організація митного контролю як складової ЗЕД 11/27/2024 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	20 (3) 0.17 %
3	292-Кириєнко_Олександр_Сергійович-2021 6/5/2024 Donetsk National University named after V. Stus (Donetsk National University named after V. Stus)	16 (1) 0.14 %
4	2019_607300_Dyda_Anastasiia_Ivanivna_32285 10/25/2024 National University "Lviv Politechnika" (National University Lviv Politechnika)	12 (1) 0.10 %
5	УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ РЕГІОНІВ. 6/17/2024 Donbass Institute of Technology and Management (Donbass Institute of Technology and Management)	11 (1) 0.09 %
6	292-Просянюк_Антоніна_Вікторівна-2024 6/5/2024 Donetsk National University named after V. Stus (Donetsk National University named after V. Stus)	7 (1) 0.06 %
7	Обґрунтування напрямів удосконалення заходів митної безпеки в Україні.docx 5/9/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	7 (1) 0.06 %
8	Формування митної політики як складової розвитку економічної політики держави.docx 5/22/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	6 (1) 0.05 %
9	курсова робота Стариченко Аліни 12/3/2024 Professional College of Management, Economics and Law of PSAU (Professional College of Management, Economics and Law of PSAU)	5 (1) 0.04 %

з Інтернету (6.09 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a9df747-466d-42cb-89ab-b0a41e758bde/content	99 (7) 0.84 %
2	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/affb0d0a-4967-4ee6-bee0-68a39708519b/download	70 (2) 0.59 %
3	https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/za-2023-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-sumu-89-mlrd-grn-1444	47 (3) 0.40 %
4	https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2020-rik-pratsivniki-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-26-mlrd-grn-296	40 (3) 0.34 %
5	http://www.vtei.com.ua/images/VN/19_10_2018_2.pdf	40 (3) 0.34 %
6	https://www.rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/5ea5afaa-a1e4-4dec-86f2-fe8a7bf16c2e/content	38 (1) 0.32 %
7	https://buhplatforma.com.ua/article/3243-aktualno-na-31122015-mitn-platej-pri-mport-konyachnogo-spiritu	37 (3) 0.31 %
8	https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3648994-derzhmitsluzhba-torik-viavila-porushen-mitnih-pravil-na-29-milarda.html	34 (2) 0.29 %

9	https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-8	34 (3) 0.29 %
10	https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html	30 (3) 0.25 %
11	http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/Diser.pdf	29 (4) 0.25 %
12	http://mego.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%E2%84%96-1-%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B4%D0%B8-%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%8E-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%8E	29 (3) 0.25 %
13	https://revolution.allbest.ru/sociology/01023811_0.html	26 (2) 0.22 %
14	http://dusfsu-annip.com/wp-content/uploads/2020/05/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97-2019-%D1%80..pdf	19 (2) 0.16 %
15	http://biblio.umfsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/6361/1/2023_Kolesnyk_032_Bak.pdf	18 (2) 0.15 %
16	http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=26089&pf35401=82363	15 (1) 0.13 %
17	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46762/1/%D0%A1%D1%83%D0%BA%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%A4%D0%BC%D1%81%D0%BC-21.pdf	14 (2) 0.12 %
18	https://revolution.allbest.ru/economy/00811002_0.html	12 (1) 0.10 %
19	https://refdb.ru/look/2480406-pall.html	10 (2) 0.08 %
20	https://ukr-pravo.at.ua/index/0-349	10 (2) 0.08 %
21	https://biz.ligazakon.net/news/212127_ukrana-uzhe-voseni-mozhe-pridnatisya-do-konvents-pro-protseduru-splnogo-tranzitu	10 (1) 0.08 %
22	https://qdpro.com.ua/uk/news/za-11-misyaciv-mitnici-derzhmitsluzhbi-viyavili-porushen-mitnih-pravil-na-sumu-81-mlrd-grn	9 (1) 0.08 %
23	https://antibotan.com/file.html?work_id=100918	8 (1) 0.07 %
24	http://biblio.umfsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4610/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%97%D0%95%D0%94%20.pdf	8 (1) 0.07 %
25	http://univer.km.ua/doc/Tezi_uchasnikiv_konferentsii_28.02_-_02.03.pdf	6 (1) 0.05 %
26	https://knowledge.allbest.ru/custom/3c0a65635b3ad69b5d53a88421216c26_0.html	6 (1) 0.05 %
27	http://iplex.com.ua/pomichnyk.php?page=lawyer&targetiplex=blank&name=prav_pos&rs=rs73770505	6 (1) 0.05 %
28	https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3170175-torik-derzhmitsluzba-viavila-porushen-mitnih-pravil-na-26-milarda.html	5 (1) 0.04 %
29	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46799/1/Hoptianyi-FFCzm%20%E2%80%93%20%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D1%96%D1%8F.pdf	5 (1) 0.04 %
30	https://tam.bobrodobro.ru/1378	5 (1) 0.04 %

Список принятых фрагментів (немає принятих фрагментів)

